

KRAJSKÝ ÚŘAD PARDUBICKÉHO KRAJE

Odbor sociálních věcí

ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DŮCHODU

Doporučený postup pro pracovníky obecních úřadů
pro vedení správního řízení o ustanovení zvláštního
příjemce dávek důchodového pojištění

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PARDUBICKÝ KRAJ

**KRAJSKÝ ÚŘAD
PARDUBICKÉHO KRAJE**

Odbor sociálních věcí

ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DŮCHODU

Doporučený postup pro pracovníky obecních úřadů
pro vedení správního řízení o ustanovení zvláštního příjemce
dávek důchodového pojištění

OBSAH

1 USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU	7
1.1 MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST	9
1.2 POSTUP V SITUACÍCH, KDY JE POŽIVATEL DŮCHODU ZASTOUPEN JINOU OSOBOU.....	10
1.3 POSTUP PŘED ZAHÁJENÍM SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ O USTANOVENÍ ZPD.....	11
A. ÚČASTNÍCI SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ.....	11
B. DŮVODY PRO USTANOVENÍ ZPD A DŮKAZY PRO SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ.....	14
1.4 ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ.....	15
1.5 ROZHODNUTÍ.....	17
1.6 VZDÁNÍ SE PRÁVA NA ODVOLÁNÍ, NABYTÍ PRÁVNÍ MOCI, VYKONATELNOST ROZHODNUTÍ A ODVOLÁNÍ.....	19
1.7 SPECIFICKÉ SITUACE PŘI USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	21
A. USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU U INVALIDNÍCH DŮCHODŮ V PŘÍPADECH, KDY NEZLETILÉ DÍTĚ BRZY NABYDE ZLETILOSTI.....	21
B. USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU U SIROTCÍCH DŮCHODŮ.....	23
C. USTANOVENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY ZVLÁŠTNÍM PŘÍJEMCEM DŮCHODU.....	26
D. USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU U CIZÍCH STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ.....	28
E. USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU V PŘÍPADĚ, KDY JE ZÁROVEŇ ZRUŠEN STÁVAJÍCÍ ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	29
1.8 DORUČOVÁNÍ.....	30
1.9 SPISOVÁ DOKUMENTACE.....	32
2 ZÁNİK VLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU	35
3 DOHLED NAD PLNĚNÍM POVINNOSTI ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU	37
3.1 POSTUP PŘI DOHLEDU.....	38
4 PŘÍLOHY	41
4.1 VZOR PROTOKOL – PODÁNÍ PODNĚTU K USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	41
4.2 VZOR USNESENÍ – DOŽÁDÁNÍ PROVEDENÍ SOCIÁLNÍHO ŠETŘENÍ VE VĚCI USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	43
4.3 VZOR POSUDEK LÉKAŘE PRO ÚČELY USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	44
4.4 VZOR SOUHLAS S USTANOVENÍM ZVLÁŠTNÍM PŘÍJEMCEM DÁVEK DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ.....	45
4.5 VZOR USNESENÍ O USTANOVENÍ OPATROVNÍKA PRO SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ.....	46
4.6 VZOR SDĚLENÍ O ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ A VYROZUMĚNÍ O PROVEDENÍ DŮKAZŮ MIMO ÚSTNÍ JEDNÁNÍ A POUČENÍ O MOŽNOSTI VYJÁDŘIT SE K PODKLADŮM PRO VYDÁNÍ ROZHODNUTÍ.....	48
4.7 VZOR ROZHODNUTÍ O USTANOVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	51
4.8 VZOR ROZHODNUTÍ O ZRUŠENÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	53
4.9 VZOR OZNÁMENÍ O PROVEDENÍ DOHLEDU A VÝZVA K PODÁNÍ PÍSEMNÉHO VYÚČTOVÁNÍ DŮCHODOVÉ DÁVKY.....	54
4.10 VZOR ZÁZNAM O PROVEDENÍ DOHLEDU NAD PLNĚNÍM POVINNOSTÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU.....	55
4.11 VZOR USNESENÍ POZNAMENANÉ DO SPISU O ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ (ÚMRTÍ OPRAVNĚNÉ OSOBY V PRŮBĚHU SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ).....	57
4.12 VZOR SBĚRNÉHO ARCHU SPISU.....	58
4.13 VZOR PROTOKOL O PROVEDENÍ DŮKAZŮ LISTINOU (BEZ PŘÍTOMNOSTI ÚČASTNÍKA SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ).....	59
4.14 VZOR PROTOKOL O PROVEDENÍ DŮKAZŮ LISTINOU (ZA PŘÍTOMNOSTI ÚČASTNÍKA SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ).....	60
4.15 VZOR VYROZUMĚNÍ (O TOM, ŽE NEBYLY SHLEDÁNY DŮVODY PRO ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ O USTANOVENÍ ZPD).....	62
4.16 CITACE § 8 ZÁKONA Č. 634/2004 Sb., O SPRÁVNÍCH POPLATCÍCH – OSVOBOZENÍ OD POPLATKU.....	63

Používané zkratky

č. j. = číslo jednací

ČSSZ = Česká správa sociálního zabezpečení

ID = invalidní důchod

JIS = Jednotný informační systém, ve kterém vedou záznamy sociální pracovníci obcí podle § 64 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi a podle § 93a odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

MPSV = Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

NNO = nestátní nezisková organizace

OSPOD = orgán sociálně právní ochrany dětí

OSSZ = Okresní správa sociálního zabezpečení

OÚ = obecní úřad

OZ = zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

SP = sociální pracovník

SŘ = zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, pozdějších předpisů

VTOS = výkon trestu odnětí svobody

ZČD = zástupce člena domácnosti dle § 49 a 50 občanského zákoníku

ZPD = zvláštní příjemce důchodu

ZOPSZ = zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

1 Ustanovení zvláštního příjemce důchodu

je činnost, kterou provádí místně příslušný obecní úřad v rámci správního řízení (tj. postupuje podle části druhé SŘ). Správní řízení je **vždy zahájeno z moci úřední** (§ 46 SŘ). Podnět k zahájení správního řízení může být podán oprávněnou osobou, rodinným příslušníkem nebo jinou osobou.

Nejedná se o správní řízení na žádost (§ 44–45 SŘ), neboť smyslem řízení je veřejnoprávní ochrana příjemce důchodu, přičemž vůle tohoto příjemce není rozhodující. Příjemce důchodu, stejně tak jako případný jiný navrhovatel (typicky osoba, která se hodlá stát zvláštním příjemcem), nemůže disponovat předmětem řízení – posouzení toho, zda má mít dotyčný zvláštní příjemce důchodu či nikoliv, spočívá vždy na vyhodnocení obecního úřadu, nikoliv na vůli důchodce (oprávněné osoby); případným zpětvzetím návrhu (resp. podnětu) by tedy nemohl ten, kdo podnět podal, dosáhnout toho, aby obecní úřad od posuzování, zda existují důvody pro ustanovení zvláštního příjemce, upustil.

Příkladem z praxe byl případ osoby, která si u MPSV stěžovala, že konkrétní obecní úřad odmítá vyhovět její žádosti, aby byla ona sama ustanovena zvláštním příjemcem důchodu, a v podstatě se domáhal toho, aby tak obecní úřad učinil. MPSV se vyjádřilo následovně:

MPSV je toho názoru, že řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu spadá do kategorie řízení zahajovaných z moci úřední, neboť jeho výsledkem není samotná realizace veřejných subjektivních práv náležejících účastníku řízení, jejichž uplatnění spočívá výlučně na jeho vůli (jako je např. právo na vyplacení dávky důchodového pojištění, jehož realizaci může oprávněný jednoduše zabránit tím, že si o dávku nepožádá nebo žádost již podanou vezme zpět). V případě zvláštního příjemce důchodu se jedná o veřejnoprávní (tj. vrchnostenský) instrument, jehož primárním cílem je zajistit to, aby dávka pocházející z veřejných zdrojů plnila svoji funkci, kterou je financování životních potřeb oprávněného, resp. jím vyživovaných osob. Eventuální využití tohoto institutu v praxi spočívá výlučně na diskreční pravomoci orgánu obce (viz ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ uvozené slovy: „Obecní úřad ustanoví zvláštního příjemce...“), která může být v řadě případů uplatněna bez vědomí samotného oprávněného či dokonce proti jeho vůli.

Citovaný právní předpis ponechává na úvaze obecního úřadu také to, kterou osobu zvláštním příjemcem ustanoví. Osoba, která prostřednictvím dokumentu s názvem „Žádost o ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění“ usiluje o to, aby se stala zvláštním příjemcem důchodu, musí být srozuměna s tím, že právní úprava nikomu nezakládá oprávnění být ustanoven do této funkce. Obecní úřad, který takovou žádost obdrží a shledá, že podmínky pro ustanovení zvláštního příjemce jsou splněny, je oprávněn ve finále ustanovit do této funkce zcela jinou osobu, jestliže dospěje k závěru, že je vhodnějším kandidátem na tuto pozici, a získá její souhlas. Stav, kdy je „žadatel“ zvláštním příjemcem důchodu nakonec skutečně ustanoven, není realizací jeho práva, ale je naopak jeho akceptovaným závazkem k tomu, že bude důchod přijímat, nakládat s ním výlučně ve prospěch oprávněného (resp. osob jím vyživovaných) a poskytovat pravidelné vyúčtování tomu, kdo jej do této pozice ustanovil.

S dokumentem, který bude nazvaný podatelem „**Žádost o ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění**“, je tak třeba, ve smyslu § 37 odst. 1 věty druhé SŘ, nakládat

jako **s podnětem** (ačkoliv je dokument formálně koncipován jako „Žádost“), tj. v režimu ust. § 42 SŘ tento podnět prověřit a do 30 dnů vyhodnotit, zda existuje důvod pro zahájení správního řízení či postoupení jinému (místně) příslušnému správnímu orgánu. Je-li osoba, která podnět podala, známa, je možno vyžádat od ní případně vysvětlení v režimu ust. § 137 SŘ.

Pokud osoba oznamující skutečnosti, které jsou podnětem pro ustanovení zvláštního příjemce důchodu, přijde osobně na obecní úřad, je **povinností úředníka tento podnět sepsat jako podání formou protokolu** (§ 18 a § 37 odst. 4 SŘ – viz **Přílohy, vzor 4.1**). Z podání dle § 37 SŘ by mělo být patrné, kdo je činí (je ověřena totožnost osoby), které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba by měla v podání uvést jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování podle § 19 odst. 3 SŘ. Právnícká osoba by měla uvést svůj název nebo obchodní firmu, identifikační číslo nebo obdobný údaj a adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování. Podání má obsahovat označení správního orgánu, jemuž je určeno, další náležitosti, které stanoví zákon a podpis osoby, která podání činí.

Pozn.: Postup při přijímání podnětů k zahájení správního řízení je regulován v ust. § 42 SŘ. Podstatné je, že tyto podněty jsou neformálními úkony, nepovažují se tedy za podání (neboť nesměřují k uplatnění procesních práv účastníků řízení) a nevztahují se na ně proto formální a obsahové požadavky uvedené v ust. § 37 SŘ (tj. nelze např. vyzývat toho, kdo takový podnět učinil, aby jej doplnil ve smyslu odst. 3 tohoto ustanovení). Z podnětu samotného by ovšem mělo být zřejmé alespoň to, které věci se týká (tzn. identifikace osoby, již má být ZPD ustanoven), jinak se jím nelze zabývat a nezbylo by, než jej odložit. Je-li osoba, která podnět dala, známa, je možno vyžádat od ní případně vysvětlení v režimu ust. § 137 SŘ.

Ustanovení zvláštního příjemce důchodu probíhá dle zákonného ustanovení:

§ 118 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení Výplata dávky důchodového pojištění zvláštnímu příjemci

(1) *Zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění je*

- a) *občan určený rozhodnutím obecního úřadu podle § 10; v odůvodněných případech může být zvláštním příjemcem ustanovena právnická osoba,*
- b) *občan, kterému byl sirotčí důchod vyplácen do dne nabytí svéprávnosti dítěte, a to od tohoto dne.*

(2) *Občan uvedený v odstavci 1 písm. b) nebo oprávněný může kdykoliv po nabytí svéprávnosti požádat plátce dávky důchodového pojištění, aby dávka byla již vyplácena do rukou oprávněného; neučiní-li tak, vyplácí se dávka i nadále dosavadnímu příjemci. Byl-li dítěti, které má nárok na sirotčí důchod, přiznán invalidní důchod, přestává být občan uvedený v odstavci 1 písm. b) zvláštním příjemcem dnem, který předchází dni, od něhož náleží dítěti první pravidelná měsíční splátka invalidního důchodu.*

Pozn.: Poslední věta odst. 2 byla doplněna zákonem č. 259/2017 Sb., s účinností od 1. 2. 2018.

(3) *Obecní úřad ustanoví zvláštního příjemce s jeho souhlasem v případech, kdy by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozeny zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, anebo nemůže-li oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, výplatu přijímat. Souhlas oprávněného, popřípadě*

jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka, s ustanovením zvláštního příjemce se vyžaduje jen v případě, že oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, nemůže výplatu přijímat; to neplatí, pokud oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemůže podat vyjádření k ustanovení zvláštního příjemce.

(4) *Zákonný zástupce, opatrovník a zvláštní příjemce jsou povinni dávku použít pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Zvláštní příjemce ustanovený oprávněnému, který nemůže výplatu přijímat, používá dávku podle pokynů oprávněného. Zvláštní příjemce je povinen na žádost oprávněného nebo obecního úřadu, který jej ustanovil, podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena, a to do 1 měsíce.*

(5) *Obecní úřad rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce zruší, pokud*

- a) *odpadly důvody, pro které byl zvláštní příjemce ustanoven,*
- b) *zjistí, že zvláštní příjemce neplní povinnosti uvedené v odstavci 4 větě první a druhé, nebo*
- c) *zjistí, že zvláštní příjemce nesplnil povinnost uvedenou v odstavci 4 větě třetí.*

Po prověření skutečností a zjištění, že u konkrétního poživatele důchodu nastal některý z důvodů uvedených v ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ, **zahájí obecní úřad správní řízení o ustanovení ZPD z moci úřední** podle pravidel uvedených v ust. § 46 a 47 SŘ. Fakt, že tento podnět vznášá sama osoba, která hodlá pozici ZPD zastávat, je namísto vnímat jen jako projev vůle a jejího **souhlasu** s výkonem této funkce.

1.1 Místní příslušnost

Řízení o ustanovení ZPD vede OÚ obce I. typu. V praxi může mít OÚ **uzavřenou veřejnoprávní smlouvu** podle § 63 zákona o obcích a dle § 159 a následující SŘ. Uzavření veřejnoprávní smlouvy podléhá souhlasu příslušného krajského úřadu. Veřejnoprávní smlouvu je možno uzavřít pouze v rámci spádovosti obce. Pokud OÚ nemá uzavřenou veřejnoprávní smlouvu, povede správní řízení sám.

ZOPSZ neřeší místní příslušnost, tedy nestanoví, který obecní úřad má v dané věci rozhodovat, zda se **místní příslušnost řídí místem trvalého pobytu oprávněné osoby nebo osoby, která se má stát ZPD**. Proto se subsidiárně použije SŘ – konkrétně ustanovení § 11 odst. 1 písm. d), podle kterého je místní příslušnost stanovena podle místa trvalého pobytu osoby, které se řízení týká. Je nutno vycházet ze skutečnosti, že účastníky řízení jsou jak oprávněná osoba (příjemce důchodu), tak fyzická (anebo právnická) osoba, která má být ustanovena ZPD - obou těchto osob se řízení týká. Jsou-li při využití tohoto pravidla místně příslušné dva obecní úřady, měl by (při postupu striktně podle § 11 odst. 2 SŘ) konat řízení ten, který ho zahájil jako první, pokud se nedohodly jinak. S ohledem na účel institutu ZPD je obecně považováno za vhodnější, aby byl ZPD ustanoven **tím obecním úřadem, v jehož obvodu je hlášen k trvalému pobytu oprávněný (poživatel důchodu), neboť právě jeho se řízení primárně týká**. Tento obecní úřad totiž může nejnázne plnit zákonem stanovenou povinnost dohlížet na to, zda jím ustanovený ZPD skutečně plní vůči oprávněnému všechny zákonem stanovené povinnosti a využívá dávku v jeho prospěch.

Pokud se oprávněný důchodce zdržuje např. u pečující osoby, která bude ustanovena zvláštním příjemcem důchodu, ale trvalý pobyt oprávněného důchodce je jinde, je vhodné, aby se **příslušné obecní úřady dohodly** (§ 11 odst. 2 SŘ), kdo zahájí a povede správní řízení s ohledem na základní zásady správního řízení, tj. postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady (§ 6 SŘ). Stejně se bude postupovat např. pokud je oprávněný důchodce v celoroční pobytové sociální službě, kde není hlášen k trvalému pobytu.

V této souvislosti může v konkrétním případě přicházet v úvahu i využití ust. § 131 odst. 5 SŘ, ve znění účinném od 1. 7. 2017, podle něhož příslušný správní orgán může věc usnesením postoupit z důvodu vhodnosti k vyřízení jinému věcně příslušnému správnímu orgánu. Postupující správní orgán je povinen vyžádat si předchozí souhlas správního orgánu, jemuž má být věc postoupena. Předchozího souhlasu však není třeba v případech, kdy má účastník uvedený v § 27 odst. 1 SŘ v územním obvodu správního orgánu, jemuž má být věc postoupena, místo trvalého pobytu nebo sídlo, popřípadě se v tomto územním obvodu zdržuje. Podle stanoviska „Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání“ č. 158/2017 ze dne 24. 11. 2017 (<https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravniemu-radu-a-spravniemu-trestani.aspx>) je však toto postoupení možné vždy až po zahájení řízení orgánem, jehož místní příslušnost je určena podle zákonných pravidel. Podle ust. § 131 odst. 6 SŘ by nicméně tento postup neměl být správními orgány nadužíván.

1.2 Postup v situacích, kdy je poživatel důchodu zastoupen jinou osobou

Pokud má poživatel důchodu

- (a) zákonného zástupce, nebo
- (b) soudem jmenovaného „hmotněprávního“ opatrovníka, (§ 465 až § 485 OZ), anebo
- (c) je zastoupen členem domácnosti (§ 49 až § 54 OZ), správní řízení o ustanovení ZPD zpravidla nebude vedeno.

V souladu s ust. § 64 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, jsou tyto osoby příjemci důchodu oprávněné osoby (důchodce) – nemělo by proto význam (resp. bylo by přímo protiprávní) ustanovovat paralelně ZPD. V těchto případech je možno ustanovit ZPD pouze za předpokladu, že důvody pro jeho ustanovení (definované v ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ) nastanou na straně osoby, která jej zastupuje, resp. která je podle uvedeného ustanovení příjemcem důchodu.

V případě, kdy je dítě (poživatel sirotčího důchodu) zastoupeno pěstounem či osobou, které bylo dítě svěřeno do péče (např. formou předběžného opatření), tak pěstoun, ani pečující osoba, nejsou zákonnými zástupci dítěte. Přijímání a správa důchodu jim proto náleží pouze za předpokladu, že soud ve svém rozhodnutí tato oprávnění výslovně přizná. Pokud se tak nestane a na straně zákonného zástupce jsou naplněny důvody pro ustanovení ZPD, o jeho ustanovení obecní úřad rozhodne.

1.3 Postup před zahájením správního řízení o ustanovení ZPD

Poté, co obdrží obecní úřad **podnět** (viz **kapitola 1**) a **než zahájí správní řízení o ustanovení ZPD**, nejprve vyhodnotí (předběžně, neboť vlastní dokazování je obsahem správního řízení):

- kdo bude účastníkem správního řízení,
- zda je naplněn některý z důvodů pro ustanovení ZPD a pro zahájení správního řízení a opatří si potřebné podklady, ze kterých se ve správním řízení (§ 51 a následující SŘ) provede dokazování.

A. Účastníci správního řízení

Účastníky správního řízení jsou oprávněná osoba (příjemce důchodu) a osoba, která se má stát ZPD, příp. osoba, kterou vytypoval obecní úřad jako vhodnou pro ustanovení zvláštním příjemcem.

a) Oprávněná osoba – důchodce

Úředně oprávněná osoba, která povede správní řízení, **by měla vždy** před zahájením správního řízení **oprávněného důchodce zhlédnout**, přičemž je vhodnější požádat o spolupráci SP obecního úřadu II. či III. obce při prošetření situace, neboť sociální pracovník může rovněž poskytnout sociální poradenství. O spolupráci lze požádat **formou dožadání** (viz **Přílohy, vzor 4.2**) dle § 13 SŘ. Vždy bude z prošetření situace vyhotoven záznam, který bude jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí o ustanovení ZPD. Při prošetření je vhodné zjistit názor oprávněného důchodce na ustanovení ZPD, dále pak, zda je osoba orientována (v čase, místě, osobou) a další skutečnosti. Oprávněná osoba se pravděpodobně bude nacházet v takové sociální situaci, kdy SP může nabídnout pomoc při řešení a bude zde prostor pro výkon sociální práce (depistáž, základní sociální poradenství). SP může po posouzení situace oprávněného důchodce informovat rodinu o dalších možnostech řešení situace do budoucna, např. o institutu opatrovnictví (§ 465 občanského zákoníku). V případech, kdy oprávněná osoba nemůže výplatu důchodu přijímat, je vhodné, aby si obecní úřad vyžádal **vyjádření lékaře** (viz **Přílohy, vzor 4.3**). Lékař se vyjádří ke zdravotnímu stavu osoby, nejen z hlediska toho, zda je či není důchodce schopen výplatu důchodu přijmout, ale zda je důchodce procesně způsobilý (počínající demence, neschopnost samostatně jednat ve správním řízení apod.), přičemž toto lékař sdělí písemně volnou formou s ohledem na zdravotní stav konkrétní osoby.

 Pozn.: Pokud SP při obdržení dožadání o prošetření situace oprávněného důchodce zjistí, že se důchodce nachází např. mimo jeho region, postoupí toto dožadání usnesením jinému správnímu orgánu, který bude důchodci nejbližší.

V případě, kdy **oprávněná osoba není procesně způsobilá** (§ 32 SŘ), např. ze zdravotních důvodů není schopna sama jednat, což **musí být** prokazatelně zjištěno, tj. doloženo posudkem lékaře, bude zastoupena **opatrovníkem pro správní řízení** dle § 32 SŘ. V usnesení, kterým je opatrovník pro správní řízení ustanoven, musí být uvedeno konkrétní ustanovení § 32 SŘ, které bude řádně podloženo důkazy (viz **Přílohy, vzor 4.5**).

Pozn.: Pokud v lékařském posudku nebude uvedena jeho platnost, lze ho uznat do doby 90 dnů od jeho vydání (§ 44 odst. 5. zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách).

Příklad z praxe: V praxi dochází k situacím, kdy je obtížné zvolit správné ustanovení (písmeno) v § 32 SŘ, podle kterého se ustanovuje opatrovník pro správní řízení u osob, které nejsou schopny samostatně jednat (osoby s demencí v LDN, v kómatu, po centrální mozkové příhodě, neschopné verbálně komunikovat apod.). MPSV doporučuje interpretovat ust. § 32 SŘ extenzivně, tj. pokud by hrozilo, že procesní práva účastníka řízení nebudou dostatečně hájena, ustanovit procesního opatrovníka i v situaci, která sice nebude detailně odpovídat některé z definic uvedených v § 32, ale bude této situaci analogická. Lze doporučit, aby v případech, kdy účastník řízení není vůbec schopen verbálně komunikovat (např. je v kómatu nebo po mozkové příhodě) bylo využíváno **písm. f) § 32 SŘ**. V případech, kdy je účastník schopen komunikace, avšak je zjevné, že tato komunikace není smysluplná či účastník dokonce není schopen pochopit podstatu a účel správního řízení (např. osoba v LDN s demencí), bylo využíváno **písm. g) § 32 SŘ**. Vždy je vhodné podpořit takové ustanovení procesního opatrovníka vyjádřením lékaře. Zároveň je vhodné zvážit, zda konkrétní situace nezakládá důvod pro vznesení podnětu soudu k ustanovení „hmotněprávního“ opatrovníka, který může podat kdykoliv.

Pozn.: k § 32 odst. 2 písm. a) SŘ: Procesní způsobilost má účastník ve stejném rozsahu, v jakém má svéprávnost. Pokud tedy nemá účastník správního řízení omezenou svéprávnost, nelze ustanovit opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. a) SŘ.

Při hledání osoby opatrovníka pro správní řízení je nejprve potřeba hledat především v okruhu osob blízkých osobě zastupovaného, resp. těch, jež jsou schopny skutečně hájit zájmy účastníka.

Pozn.: Opatrovníkem osoby nemůže být druhý účastník správního řízení, tj. ten, který se má stát ZPD = střet zájmů, daná osoba je sama účastníkem správního řízení.

Jako opatrovníka pro správní řízení nelze ustanovit pracovníka stejného úřadu, který vede správní řízení. Nejprve je potřeba hledat osobu opatrovníka pro správní řízení především v okruhu osob blízkých osobě zastupovaného, resp. těch, jež jsou schopny skutečně reprezentovat zájmy účastníka. Opatrovníkem osoby by neměl být druhý účastník správního řízení tj. ten, který se má stát zvláštním příjemcem důchodu (viz nálezy Ústavního soudu I. ÚS 3267/07, II. ÚS 1090/07, ÚS 817/11 a IV. ÚS 1433/11).

Pokud se nenajde vhodná fyzická osoba, která by vykonávala funkci opatrovníka pro správní řízení dospělému důchodci, ustanoví obecní úřad právnickou osobu (např. obec v samostatné působnosti). Osoba oprávněná jednat za právnickou osobu může delegovat výkon funkce opatrovníka pro správní řízení pověřením na jiného pracovníka nebo může být výkon funkce upraven v organizačním řádu obce.

Specifické postupy u nezletilých dětí jsou uvedeny v kapitole 1. 7, písm. A. a B.

Pozn.: U nezletilých dětí, které jsou procesně nezpůsobilé, je vhodné oslovit příslušný OSPOD (obecní úřad obce s rozšířenou působností podle trvalého pobytu dítěte), a zjistit,

zda dítě nemá soudem jmenovaného opatrovníka podle § 943 OZ, který by byl oprávněn dítě zastupovat i ve správním řízení o ustanovení ZPD. Pokud tento opatrovník není jmenován, bude ustanoven dítěti opatrovník pro správní řízení (např. může být opatrovníkem OSPOD za předpokladu, že tento OSPOD není součástí obecního úřadu, který vede správní řízení).

b) Osoba, která bude ustanovena zvláštním příjemcem důchodu

Obecní úřad se pokusí nalézt vhodnou osobu, která by vykonávala funkci zvláštního příjemce důchodu. Zvláštním příjemcem důchodu může být ustanovena fyzická osoba, která s tímto ustanovením **souhlasí** – zákon nestanoví pro výběr vhodné osoby žádné specifické požadavky. Z povahy tohoto institutu by se mělo jednat o osobu, u níž existuje předpoklad, že prostředky jí svěřené nezneužije, ale využije ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat, tj. že naplní účel uvedený v § 118 odst. 4 ZOPSZ.

Při výběru vhodné osoby je nutno respektovat dikci § 118 odst. 1 písm. a) ZOPSZ, kde je stanoveno: „Zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění je občan určený rozhodnutím obecního úřadu; v odůvodněných případech může být zvláštním příjemcem ustanovena právnická osoba“. Tento legislativní text je třeba vnímat tak, že má vyjadřovat zákonné pořadí skupin adeptů (podobně, jako je tomu v ust. § 471 občanského zákoníku při výběru opatrovníka). V prvé řadě by tedy měl obecní úřad vždy **vybírat z řad občanů, tj. fyzických osob** (ust. § 120c ZOPSZ).

Teprve v případě absence vhodného kandidáta z této skupiny je možno přistoupit k **ustanovení právnické osoby jako ZPD** – např. obce v samostatné působnosti. Od 1. 1. 2014 může být v odůvodněných případech zvláštním příjemcem ustanovena i **právnická osoba**. V případě, že pro výkon funkce ZPD **nebude nalezena vhodná fyzická osoba**, může obecní úřad ustanovit právnickou osobu (např. obec v samostatné působnosti, NNO či poskytovatele sociálních služeb, který o osobu pečuje apod.). Právnická osoba bude ustanovena pouze tehdy, když bude prokázáno, že nemůže ZPD vykonávat jiná fyzická osoba (blíže viz [kapitola 1.7](#)).

Podmínkou pro ustanovení ZPD je **souhlas osoby, jež se má stát ZPD** (viz [Přílohy, vzor 4.4](#)). Vhodné je do souhlasu uvést i poučení o povinnostech ZPD a vyhotovit jej ve 2 stejnopisech (správní orgán, potencionální ZPD). Správní orgán posoudí všechny rozhodné skutečnosti, v případě neúplných, nejasných podkladů si vyžádá jejich doplnění, objasnění a rozhodne.

Pozn.: U právnické osoby je rovněž vyžadován **souhlas** s ustanovením ZPD, tzn. že i právnická osoba může odmítnout funkci ZPD.

Písemný souhlas může být součástí protokolu z ústního jednání (viz [Přílohy, vzor 4.1](#)), např. při podání podnětu, pokud podnět podává potenciální ZPD, který protokol stvrzuje svým podpisem.

B. Důvody pro ustanovení ZPD a důkazy pro správní řízení

Obecní úřad musí zjistit, zda je splněn některý z důvodů pro ustanovení ZPD, tj. musí opatřit potřebné důkazy (zejména posudek lékaře, záznam o zhlédnutí důchodce, příp. prošetření situace SP obce II. nebo III. typu, doklady o druhu důchodu a plátcí důchodu, souhlas osoby, která se má stát ZPD atd.).

- Pokud obecní úřad **neshledá důvody** pro ustanovení ZPD, **správní řízení nezahájí**, a ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, vyrozumí podavatele (viz **Přílohy, vzor 4.15**), pokud o to sám požádal (§ 42 SŘ).

§ 42 SŘ – Přijímání podnětů k zahájení řízení

Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Pokud o ten, kdo podal podnět, požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu. Sdělení správní orgán nezasílá, postupuje-li vůči tomu, kdo podal podnět, podle § 46 odst. 1 nebo § 47 odst. 1.

- Pokud obecní úřad **shledá důvody** pro ustanovení ZPD, **zahájí správní řízení** ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel.

Účastníky správního řízení jsou jak oprávněný příjemce důchodce, tak fyzická osoba, která má být ustanovena zvláštním příjemcem. Oba účastníci řízení jsou povinni prokázat při správním řízení o ustanovení zvláštního příjemce dávky svou totožnost. Pokud příjemce důchodu **nevlastní žádný průkaz totožnosti** a jeho totožnost tedy nelze prokázat (z toho důvodu mu není vyplácen důchod), **nejedná se v žádném případě o důvod pro ustanovení ZPD** a nemá tedy smysl zahajovat ex offio příslušné správní řízení. Naopak je třeba působit na příjemce důchodu v tom smyslu, aby neprodleně kontaktoval příslušné úřady a doklad totožnosti si obstaral. Je totiž povinností každého občana, aby v souladu s ust. § 14 odst. 1 písm. d) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, sám požádal o vydání nového občanského průkazu, a to nejpozději do 15 pracovních dnů po dni, ve kterém došlo ke skončení platnosti (tj. k uplynutí doby v něm vyznačené) s tím, že příslušné úřady (tj. obecní úřady obcí s rozšířenou působností nebo úřady městských částí) umožňují podat tuto žádost již s přiměřeným předstihem (až 6 měsíců), aby měli občané možnost mít kontinuálně ve svém držení platný doklad prokazující jejich totožnost a nedocházelo u nich ke komplikacím. Na období, v němž probíhá proces výroby nového občanského průkazu, je občanu vydán náhradní doklad, který není veřejnou listinou a neprokazuje totožnost osoby.

Pokud jsou příjemci důchodu poskytovány pobytové sociální služby v zařízení sociálních služeb (domov pro osoby se zdravotním postižením, domov se zvláštním režimem, domov pro seniory, týdenní stacionář), jsou tato zařízení podle § 116c ZOPSZ od 1. února 2018 oprávněna vyplácet důchody svým klientům (jsou zprostředkovatelem výplaty důchodu). Výplata důchodu do zařízení sociálních služeb je přípustná pouze se souhlasem poživatele důchodu (oprávněné osoby) nebo jeho opatrovníka; nově tedy lze tímto způsobem vyplácet důchody i osobám omezeným ve svéprávnosti, kteří mají soudem určeného opatrovníka, pokud opatrovník s tímto způsobem výplaty souhlasí.

- Pokud již je ustanoven ZPD u klienta, který již je v zařízení soc. služeb, **ZPD není oprávněn dát souhlas** se zprostředkováním výplaty důchodu prostřednictvím zařízení sociálních služeb (není v zákoně taxativně uveden – § 116c ZOPSZ).

Pozn.: Pokud by byl ZPD zrušen, mohla by být výplata důchodu zprostředkována prostřednictvím zařízení sociálních služeb.

- Pokud je klient v zařízení sociálních služeb (nemá opatrovníka), a je mu důchod vyplácen prostřednictvím zařízení sociálních služeb, a dojde u klienta ke zhoršení zdravotního stavu tak, že není schopen výplatu důchodu přijmout, **může být ZPD ustanoven** (fakt, že dávka je vyplácena prostřednictvím zařízení sociálních služeb, nemá na posuzování důvodnosti ustanovení ZPD žádný vliv, neboť v souladu s ust. § 116c ZOPSZ je zařízení sociálních služeb pouze zprostředkovatelem výplaty důchodu, podobně jako např. pošta, nikoliv příjemcem důchodu). Dojde-li k ustanovení ZPD, není možné realizovat výplatu důchodu nadále prostřednictvím zařízení sociálních služeb, ale je nutno způsob výplaty důchodu změnit (poukázkou k rukám ZPD anebo na jeho bankovní účet).

Pokud je příjemce důchodu ve zdravotnickém zařízení déle než 1 kalendářní měsíc, může být důchod vyplácen do tohoto zařízení (§ 116d ZOPSZ). Pokud klient není schopen výplatu důchodu přijmout (např. není schopen podpisu, je dezorientován), **je možné ustanovit ZPD**, pokud se prokáží důvody pro ustanovení ZPD (např. vyjádření lékaře).

1.4 Zahájení správního řízení

Správní řízení v dané věci je zahájeno vždy z moci úřední, přičemž se postupuje dle § 46 správního řádu:

§ 46

Zahájení řízení z moci úřední

(1) Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v § 27 odst. 1 doručením oznámení nebo ústním prohlášením, a není-li správnímu orgánu tento účastník znám, pak kterémukoliv jinému účastníkovi. Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.

(2) Jestliže je v řízení z moci úřední více účastníků uvedených v § 27 odst. 1, má pro zahájení řízení význam oznámení o zahájení řízení prvním z nich. Těm, kterým se nepodařilo zahájení řízení oznámit, ustanoví správní orgán opatrovníka; usnesení o ustanovení opatrovníka se doručuje veřejnou vyhláškou.

(3) Oznámení o zahájení řízení může být spojeno s jiným úkonem v řízení.

Pokud obecní úřad **zjistí, že podle předběžného posouzení existují důvody** pro ustanovení zvláštního příjemce důchodu, **zahájí správní řízení z moci úřední** (viz **Přílohy, vzor 4.6**). Smyslem správního řízení je veřejnoprávní ochrana poživatele důchodu, přičemž vůle tohoto příjemce důchodu není rozhodující. Příjemce důchodu, stejně tak jako případný jiný navrhovatel (typicky osoba, která se hodlá stát zvláštním příjemcem), nemůže disponovat předmětem řízení – posouzení toho, zda má mít dotčným ZPD či nikoliv, spočívá vždy na vyhodnocení obecního úřadu, nikoliv na vůli důchodce; případným zpětvzetím návrhu by tedy nemohl dovést toho, aby se od ustanovení zvláštního příjemce upustilo.

Správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu lze zahájit a rozhodnutí vydat i v případech, že dávka důchodového pojištění zatím nebyla „oprávněné osobě“ přiznána (viz kapitola 1.7).

Vyjádření MPSV: Jak se ukazuje, hypotézy uvedené v ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ mohou v praxi nastávat bez ohledu na skutečnost, zda dávka důchodového pojištění již byla přiznána či teprve přiznána bude. Mohou se vyskytovat např. případy sirotčích důchodů, kdy existuje relevantní obava, že by pozůstalý rodič nevyužíval důchod pro potřeby dítěte, nicméně nadále zůstává zákonným zástupcem jednostranně osiřelého nezletilého dítěte, přestože to je již např. předběžným opatřením svěřeno do péče jiné osoby. Za takových okolností nelze nalézt žádný rozumný důvod, proč by mělo být s ustanovením zvláštního příjemce důchodu vyčkáváno až do doby, kdy důchod bude skutečně přiznán a vyplácen (tzn. alespoň jedna splátka, resp. jednorázový doplatek více splátek, by musel být vyplácen do rukou osoby, o jejíž schopnosti využít tyto prostředky ve prospěch oprávněného existují důvodné pochybnosti) – takový postup by nutně směřoval k ohrožení majetkových zájmů oprávněné osoby (v daném případě nezaopatřeného dítěte) a byl by tudíž v rozporu se smyslem právní úpravy. V daných případech se proto jeví vhodnější ustanovit zvláštního příjemce „in eventum“, míněno pro případ, že dávka bude přiznána i vyplácena. Pro tento účel by mělo obecnímu úřadu postačit sdělení, že řízení o dávku bylo zahájeno, netřeba vyčkávat až na vydání finálního rozhodnutí. ČSSZ takto „a priori“ vydaná rozhodnutí obecních úřadů nerozporuje, ale naopak je akceptuje a svá rozhodnutí o výplatě dávky důchodového pojištění přizpůsobuje jejich obsahu.

Pokud bude účastník správního řízení **procesně nezpůsobilý**, obecní úřad ustanoví opatrovníka pro správní řízení (viz Přílohy, vzor 4.5), přičemž samotné usnesení může být vydáno ve stejný den, kdy je zasláno oznámení o zahájení správního řízení. Usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení se podle § 32 odst. 6 SŘ oznamuje pouze tomu, kdo je ustanovován opatrovníkem, a nevylučuje-li to povaha věci nebo stav opatrovance, který způsobuje, že opatrovanec by nebyl schopen vnímat obsah usnesení, též opatrovanci. Veškeré písemnosti související se správním řízením se poté nedoručují oprávněnému důchodci, ale **doručují se na adresu opatrovníka pro správní řízení** (opatrovník je uveden v adrese pro doručování). Opatrovník následně využívá práva účastníka řízení a např. nahlíží do spisu a seznamuje se s podklady pro vydání rozhodnutí.

Pozn.: Opatrovník pro správní řízení je ustanoven pouze pro toto jedno správní řízení. Pokud by bylo později vedeno správní řízení např. o zrušení ZPD, bude potřeba ustanovit nového opatrovníka pro správní řízení.

Prakticky: Nejprve obecní úřad vydá usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení a přílohou tohoto usnesení bude oznámení o zahájení správního řízení (tzn. že v usnesení bude uvedeno, že tento dokument má přílohu, aby bylo doručení obou dokumentů prokazatelné) a každý dokument bude mít své č. j., doručuje se společně (podrobněji o způsobech doručování viz kapitola 1.8) opatrovníkovi pro správní řízení. Druhému účastníkovi správního řízení, tj. tomu, kdo bude ustanoven ZPD, se doručí pouze oznámení o zahájení správního řízení, které bude mít své č. j.

V oznámení o zahájení správního řízení jsou uvedena práva účastníků a je zde rovněž uvedeno **vyrozumění o provedení důkazů mimo ústní jednání a poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí** (viz Přílohy, vzor 4.6). Oznámení se doručuje dle správního řádu – podrobněji viz kapitola 1.8.

Pokud má správní orgán k dispozici potřebné podklady (vyjádření lékaře o zdravotním stavu, záznam z prošetření situace apod.), provede dokazování. V praxi to znamená, že správní orgán listiny přečte (buď listiny přečte samotná úředně oprávněná osoba, nebo je přečte za přítomnosti účastníka správního řízení) a sepiše se **protokol o provedení důkazu listinou** (viz Přílohy, vzor 4.13 a vzor 4.14).

Pokud účastníci správního řízení **nevyužijí možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, lze po uplynutí lhůty vydat rozhodnutí.**

Lhůta pro vydání rozhodnutí se počítá ode dne zahájení správního řízení (správní řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení správního řízení prvnímu účastníkovi správního řízení (§ 46 odst. 2 SŘ) a činí **30 dnů**, přičemž správní řád stanoví případy jejího prodloužení (§ 71 odst. 3 SŘ).

Specifické situace ve správním řízení

1. Pokud obecní úřad zahájil správní řízení, ale v průběhu dokazování **zjistí, že není důvod ustanovit ZPD** (§ 118 odst. 3 ZOPSZ), rozhodne **usnesením o zastavení správního řízení** ve věci ustanovení ZPD s odkazem na § 66 odst. 2 SŘ (jde o řízení zahájené z moci úřední), které je založeno do spisu. Účastníkům správního řízení bude zasláno vyrozumění o zastavení řízení.
2. Pokud by po zahájení správního řízení došlo k tomu, že by **zemřel účastník správního řízení, který je ustanovován ZPD, pokračuje správní řízení dále**, neboť důvod pro ustanovení ZPD dále existuje. Nezbytné bude nalézt jinou vhodnou osobu a tu přibrat jako účastníka řízení. Pokud nebude hned nalezena vhodná osoba, která by byla ustanovena ZPD, může být prodloužena lhůta o 30 dnů, pokud správní orgán shledá, že se jedná o důvod uvedený v § 71 odst. 3 písm. a) SŘ.
3. Pokud by po zahájení správního řízení došlo ke zjištění (podloženo důkazy) toho, že **osoba, která se má stát ZPD, není vhodnou osobou, přestože se svým ustanovením souhlasila**, správní řízení **dále pokračuje** (postup viz výše bod 2), neboť důvod pro ustanovení ZPD dále existuje. Postačí tedy nalézt jinou vhodnou osobu a tu přibrat jako účastníka řízení. Pokud nebude hned nalezena vhodná osoba, která by byla ustanovena ZPD, může být prodloužena lhůta o dalších 30 dnů, pokud správní orgán shledá, že se jedná o důvod uvedený v § 71 odst. 3 písm. a) SŘ.

1.5 Rozhodnutí

Rozhodnutí (viz Přílohy, vzor 4.7) obsahuje zákonné náležitosti podle § 68 SŘ:

1. VÝROK

Do výroku je potřeba uvést název obecního úřadu, který rozhodnutí vydává, ustanovení právních předpisů podle kterých se rozhoduje (§ 10 a § 118 odst. 3 ZOPSZ, SŘ), dále se

vedou účastníci správního řízení. Účastníkem správního řízení může být fyzická i právnická osoba.

Identifikace fyzické osoby obsahuje údaje podle § 18 odst. 2 SŘ, z kterého vyplývá, že se účastníci správního řízení, kteří jsou fyzickými osobami, označují údaji umožňujícími jejich identifikaci, čímž se rozumí: jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě **jiný údaj podle zvláštního zákona**. V souladu s ust. § 51 odst. 1 ZOPSZ platí, že:

„v žádostech, hlášeních a dalších podáních adresovaných orgánům sociálního zabezpečení je občan povinen uvádět své rodné číslo, popřípadě rodné číslo žijícího rodiče, jde-li o sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte, nebo rodné číslo posledně zemřelého rodiče, jde-li o sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte, pokud plátce důchodu nestanoví jinak. Zákonný zástupce, opatrovník a zvláštní příjemce uvádějí své rodné číslo a rodné číslo, které by byl povinen uvádět občan, jehož zastupují.“

Účelem povinnosti uvedené v ust. § 51 odst. 1 ZOPSZ není nic jiného, než přispět k lepší identifikaci poživatele důchodu a lepší proveditelnosti důchodové agendy, neboť evidence důchodových případů je v ČSSZ vedena právě podle rodných čísel. **Rodné číslo** je tedy nepochybně „jiným (identifikačním) údajem podle zvláštního zákona“, který by měl být **do výroku rozhodnutí uváděn**.

Pozn.: Riziko ohrožení osobních údajů je v tomto případě zanedbatelné, rozpor s GDPR zde MPSV nespaturuje.

Identifikaci právnické osoby upravuje § 68 odst. 2 SŘ, tj. označuje se názvem a sídlem.

2. ODŮVODNĚNÍ

Podle § 68 odst. 3 SŘ se do odůvodnění uvedou důkazy, o které obecní úřad své rozhodnutí opírel, a uvedou se důvody, proč bylo rozhodnuto o ustanovení ZPD. V rozhodnutí, jímž byla zvláštním příjemcem důchodu ustanovena právnická osoba, je třeba vždy odůvodnit, proč v daném případě nebylo možno určit vhodnou fyzickou osobu, a jaké kroky podnikl obecní úřad k jejímu nalezení.

V odůvodnění rozhodnutí se zohlední všechny dokumenty, které jsou podkladem rozhodnutí, např. nejen vyjádření lékaře, ale i záznam z místního šetření apod.

Správní orgán, který vede řízení, musí jednoznačně prokázat důvod, pro který je zvláštní příjemce ustanovován. **Posudek lékaře o zdravotním stavu** osoby může být důležitým (nikoliv jediným) podkladem pro vydání rozhodnutí. Vyjádření o zdravotním stavu osoby zpravidla vydá ošetřující lékař (což může být praktický lékař nebo jiný lékař, který zná zdravotní stav osoby), který se vyjádří ke zdravotnímu stavu osoby, nejen z hlediska toho, zda je či není důchodce schopen výplatu důchodu přijmout, ale zda je důchodce procesně způsobilý (počínající demence, neschopnost samostatně jednat ve správním řízení apod.), přičemž lékař postupuje v souladu s § 42 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, s ohledem na zdravotní stav konkrétní osoby. Lékař by

měl být správním orgánem informován k jakému účelu má vyjádření o zdravotním stavu sloužit.

Dalším podkladem pro rozhodnutí může být záznam z **prošetření situace oprávněného důchodce a jeho zhlédnutí**, přičemž je vhodnější požádat o spolupráci SP obecního úřadu II. či III. obce při prošetření situace, neboť sociální pracovník může rovněž poskytnout sociální poradenství. **O spolupráci lze požádat formou dožadání** podle § 13 SŘ. Vždy bude vyhotoven záznam, který bude jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce důchodu. Při prošetření je vhodné zjistit názor oprávněné osoby (důchodce) na ustanovení ZPD, dále pak, zda je oprávněná osoba orientována (v čase, místě, osobou) a další skutečnosti. Oprávněná osoba se pravděpodobně bude nacházet v takové sociální situaci, kdy SP může nabídnout pomoc při řešení a bude zde prostor pro výkon sociální práce (depistáž, základní sociální poradenství).

3. POUČENÍ ÚČASTNÍKŮ

Poučení obsahuje název krajského úřadu, ke kterému se účastníci správního řízení mohou ve lhůtě 15 dnů odvolat prostřednictvím obecního úřadu, který rozhodnutí vydal a uvede se, od kterého dne se tato lhůta počítá.

Dále je vhodné na samotný konec rozhodnutí (pod podpis oprávněné úřední osoby a razítko) uvést: Rozhodnutím ustanovený zvláštní příjemce dávek důchodového pojištění je povinen písemně nahlásit úřadu XY změny ve skutečnostech, pro něž byl zvláštním příjemcem ustanoven, a to do 8 dnů od jejich vzniku.

Rozhodnutí je opatřeno kulatým razítkem obecního úřadu se státním znakem a podpisem osoby oprávněné k podpisu dle organizačního řádu úřadu.

Na rozhodnutí se uvedou jména a adresy **všech** účastníků řízení (nevyhotovuje se pro každého účastníka samostatné rozhodnutí). Rozhodnutí se podle § 72 SŘ oznamuje **doručením stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo ústním vyhlášením**. Podrobněji o doručování viz **kapitola 1.8**. V praxi se zpravidla vyhotoví stejnopis rozhodnutí ve 3 vyhotoveních (1. pro oprávněného důchodce; 2. pro ZPD, 3. pro správní orgán). Na ČSSZ se odešle kopie pravomocného rozhodnutí.

Správní orgán vyznačí podle § 75 odst. 1 SŘ na svém stejnopisu rozhodnutí (či usnesení) **právní moc** (viz **kapitola 1.6**).

1.6 Vzdržení se práva na odvolání, nabytí právní moci, vykonatelnost rozhodnutí a odvolání

a) Pokud účastníci správního řízení **využijí práva vzdát se odvolání**, tj. nevyužijí odvolací lhůtu (§ 83 SŘ), rozhodnutí nabyvá právní moci hned následující den po dni, kdy se práva na odvolání vzdal poslední z účastníků správního řízení (§ 91 odst. 4 SŘ). Vzdání se práva na odvolání je učiněno v souladu s § 37 odst. 4 SŘ, tj. písemně, ústně do protokolu (viz **Přílohy, vzor 4.1**) nebo v elektronické podobě.

b) Pokud účastníci správního řízení **nevyužijí práva vzdát se odvolání**, mohou se proti rozhodnutí odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení prostřednictvím obecního úřadu, který rozhodnutí vydal, k příslušnému krajskému úřadu. Lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne následujícího po dni doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí. Pro každého účastníka se lhůta pro podání odvolání počítá samostatně (každý může mít jiný den doručení rozhodnutí).

Pozn.: Vzdáním se práva podat odvolání účastník řízení pouze předčasně ztrácí toto právo (§ 81 odst. 2 SŘ), avšak rozhodnutí se tím vůči jeho osobě nestává pravomocným, existuje-li jiný účastník řízení, jemuž právo podat odvolání ještě náleží.

Rozhodnutí je **v právní moci**, jestliže bylo oznámeno a nelze se již proti němu odvolat. Rozhodnutí tedy nabývá právní moci dnem následujícím po dni, kdy právo podat odvolání zaniklo posledním z účastníků řízení. Jakmile není možné se proti rozhodnutí odvolat, nabývá rozhodnutí právní moci. Den nabytí právní moci poznamená správní orgán přímo do výtisku svého rozhodnutí.

Rozhodnutí je **vykonatelné** dnem nabytí právní moci rozhodnutí.

Příklad: První účastník správního řízení si rozhodnutí převezme osobně na MěÚ prostřednictvím záznamu do protokolu dne 5. 10. 2017 a zároveň se stejný den vzdá práva podat odvolání. Druhý účastník správního řízení si rozhodnutí převezme poštou 9. 10. 2017, přičemž mu běží lhůta 15 dní pro podání odvolání. Účastník odvolání nepodá, ani se nevzdá práva podat odvolání - tudíž po uplynutí této lhůty nabývá rozhodnutí právní moci dnem 25. 10. 2017 (následující den po uplynutí této lhůty - 15. den této lhůty připadá na 24. 10. 2017, rozhodnutí nabyde právní moc následující den, tj. 25. 10. 2017. Rozhodnutí je tedy vykonatelné 25. 10. 2017.

Správní orgán vyznačí podle § 75 odst. 1 SŘ na svém stejnopisu rozhodnutí (či usnesení) **právní moc**, případně **vykonatelnost**. Na rozhodnutí (usnesení apod.) se nepíše nic jiného než nabytí právní moci, příp. vykonatelnost. Osobní předání a případně vzdání se práva na odvolání se uvádí do protokolu, ze kterého je zřejmé, kdo přišel (totožnost osoby je ověřena), kdo, komu, co předal, na předávaný dokument se toto nepoznamenává.

Jakmile je rozhodnutí podle § 73 odst. 2 SŘ **vykonatelné** (opatřené doložkou právní moci, příp. vykonatelnosti), je zasláno na vědomí ČSSZ.

Rozhodnutí je adresováno na vědomí: ČSSZ Praha, Křížová 25, 225 08 Praha 5, což může provést obecní úřad, nebo si toto rozhodnutí může zaslat ustanovený ZPD na ČSSZ Praha, nebo si ho může osobně donést na nejbližší příslušnou OSSZ, kde si může zároveň vyřídit způsob výplaty. Pokud si rozhodnutí bude předávat sám ZPD, provede se o tom záznam do spisu s podpisem ZPD.

Proti rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce důchodu mohou účastníci řízení **podat odvolání** ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení (jestliže se práva na odvolání výslovně nevzdali). Pokud obecní úřad obdrží odvolání, zašle stejnopis odvolání druhému účastníkovi řízení a vyveze jej k vyjádření v přiměřené lhůtě (§ 86 odst. 2 SŘ), která nesmí být kratší než 5 dnů.

Včas podané odvolání proti rozhodnutí má odkladný účinek. Odkladné účinky nemá opožděné odvolání (pak je spis postoupen odvolacímu orgánu). Odkladný účinek lze vyloučit z důvodů, které jsou uvedeny v ustanovení § 85 odst. 2 SŘ. Jedná se o tyto případy:

- jestliže to naléhavě vyžaduje veřejný zájem
- hrozí-li vážná újma některému z účastníků
- požádá-li o to účastník; pokud by tím vznikla újma jiným účastníkům nebo to není ve veřejném zájmu.

Vyloučení odkladného účinku je nutné uvést ve výroku rozhodnutí a v odůvodnění rozhodnutí uvést důvody. Pokud obecní úřad neshledá důvody pro plné vyhovění odvolání (§ 87 SŘ), odvolání spolu se spisovou dokumentací postoupí krajskému úřadu ve lhůtě 30 dnů (§ 88 SŘ). V případě opožděného odvolání postoupí odvolání krajskému úřadu do 10 dnů (§ 88 SŘ).

Po vydání rozhodnutí má obecní úřad podle § 10 odst. 2 ZOPSZ dohlížet na to, zda ustanovený zvláštní příjemce důchodu plní své povinnosti (viz **kapitola 3**).

1.7 Specifické situace při ustanovení zvláštního příjemce důchodu

A. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu u invalidních důchodů v případech, kdy nezletilé dítě brzy nabyde zletilosti

Podávání žádostí o důchod u nezletilých

U osob, které brzy nabudou zletilosti a budou žádat o přiznání ID, a u nichž je zároveň podán soudu návrh k ustanovení hmotněprávního opatrovníka, je potřeba požádat OSSZ o ustanovení opatrovníka pro řízení (§ 32 SŘ) o přiznání ID. K ustanovení opatrovníka pro toto řízení je potřeba doložit lékařský posudek, že dítě není schopno podat žádost o ID (toto může být OSSZ doručeno formou neformálního dopisu, k němuž se přiloží lékařské potvrzení). Procesní opatrovník následně může přebírat písemnosti ve věci řízení o přiznání ID a zároveň se může účastnit jednání před posudkovou komisí atd. Je-li dítě schopno pochopit smysl řízení o ID a má-li občanský průkaz, může si podat žádost o důchod samo. Podle § 82 odst. 1 ZOPSZ je možné, aby žádost o důchod podal se souhlasem osoby i rodinný příslušník na základě potvrzení lékaře.

Podávání žádosti o dávky důchodového pojištění

(1) *Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení příslušná podle § 7 písm. b) na předepsaných tiskopisech.*

(2) *Za občany, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemohou sami podávat žádost o dávku důchodového pojištění, mohou s jejich souhlasem a na základě potvrzení lékaře o zdravotním stavu těchto občanů podat tuto žádost jejich rodinní příslušníci.*

(3) Žádost o dávku důchodového pojištění, na niž vznikl nárok během výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence, sepisuje s občany na předepsaných tiskopisech věznice nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence; věznice nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence předkládají žádost do 8 dnů ode dne sepsání okresní správě sociálního zabezpečení podle § 7 písm. b).

(4) Žádost lze podat nejdříve 4 měsíce přede dnem, od kterého občan žádá dávku důchodového pojištění přiznat.

(5) Ustanovení [odstavců 1 až 3](#) platí obdobně, žádá-li občan o změnu výše invalidního důchodu v důsledku změny stupně invalidity.

Pokud se jedná o **žádost o invalidní důchod (ID)**, je v zákoně specifická úprava. V **§ 3 zákona č. 155/1995 Sb.**, o důchodovém pojištění, je uvedeno:

Způsobilost osob v právních vztazích pojištění

(1) Právní osobnost v právních vztazích pojištění vzniká narozením a zaniká smrtí, popřípadě prohlášením za mrtvého.

(2) Plná svéprávnost v právních vztazích pojištění vzniká dosažením zletilosti, přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství (§ 30 OZ). **Způsobilost být účastníkem řízení o přiznání invalidního důchodu [§ 4 odst. 1 písm. b)] vzniká ukončením povinné školní docházky; přiznáním tohoto důchodu vzniká plná svéprávnost podle věty první a trvá až do dosažení zletilosti. Omezení svéprávnosti platí obdobně ustanovení občanského zákoníku.**

(3) Osoba, která nemá svéprávnost podle odstavce 2, **musí být zastoupena zákonným zástupcem nebo opatrovníkem; kdo je zákonným zástupcem nezletilého nebo opatrovníkem, stanoví občanský zákoník.**

Pozn.: V případě, že osoba má ustanoveného zástupce – člena domácnosti (§ 49 a násl. OZ), tak ten může podat žádost o důchod, ale již osobu nezastupuje v řízení o přiznání důchodu, neboť se nejedná o procesního zástupce.

Postup při ustanovení ZPD

a) V případech, kdy je jisté anebo vysoce pravděpodobné, že **bude ID přiznán a dítě nemá doposud ustanoveného „hmotněprávního“ opatrovníka (§ 465 OZ) a nebude schopno výplatu důchodu přijímat** a nakládat s ním z důvodu těžkého zdravotního postižení, lze připustit ustanovení ZPD ještě před přiznáním ID (tzv. zvláštní příjemce „in eventum“ – jde o situaci obdobnou té, která je zmíněna a vysvětlena výše v [kapitole 1.4](#)). V žádosti o dávku může potencionální důchodce (ten, kdo žádost podává) uvést poznámku o tom, že v případě přiznání důchodu bude nutno jeho výplatu zařadit k rukám zvláštního příjemce, který teprve bude ustanoven. Pro účely řízení o ustanovení ZPD „in eventum“ by mělo obecnímu úřadu **postačit sdělení, že řízení o dávku bylo zahájeno** (tj. že je podána žádost o důchod). Ani zde totiž nelze nalézt žádný rozumný důvod, proč by mělo být s ustanovením ZPD vyčkáváno až do doby, kdy důchod bude

skutečně přiznán (takové vyčkávání by mohlo vést k ohrožení majetkových zájmů oprávněné osoby).

b) Dále může nastat situace, že **je ID přiznán, ale není doposud ukončeno řízení o jmenování opatrovníka** (příčemž může být ustanoven ZČD) a dítě nebude schopno přebrat důchod a hospodařit s ním. V tomto případě (dle vyjádření MPSV) může být také ustanoven ZPD do doby, než bude k dispozici rozhodnutí soudu.

Situace, které mohou nastat

1. řízení o přiznání dávky důchodového pojištění skončí zamítnutím žádosti o důchod – podle názoru MPSV nastává důvod pro zrušení takto ustanoveného ZPD, a to na základě ust. § 118 odst. 5 písm. a) ZOPSZ

2. soudem bude jmenován hmotněprávní opatrovník anebo zástupce jako člen domácnosti (§ 49 a násl. OZ) a již byl ustanoven ZPD – nastává důvod pro zrušení takto ustanoveného ZPD, a to na základě ust. § 118 odst. 5 písm. a) ZOPSZ.

B. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu u sirotčích důchodů

Ustanovení ZPD sirotčího důchodu je zpravidla řešeno v situacích, kdy zemřou oba rodiče dítěte, nebo zemře jeden rodič, ale existují odůvodněné obavy z toho, že dávka by po jejím vyplacení druhému rodiči (zákonnému zástupci) dítěte nebyla využita v jeho prospěch, tj. že by se nedosáhlo účelu, ke kterému má dávka sloužit, a byly by poškozovány zájmy dítěte. I zde přichází v úvahu možnost ustanovení ZPD „in eventum“ (podrobněji v [kapitole 1.4 a 1.7, písm. A.](#)).

V případech, kdy dítě je procesně nezpůsobilé, je vhodné oslovit příslušný OSPOD (obec s rozšířenou působností podle trvalého pobytu dítěte), a zjistit, zda dítě nemá soudem určeného poručníka (§ 928 a následující OZ) nebo opatrovníka (§ 943 OZ), který by byl oprávněn dítě zastupovat i ve správním řízení o ustanovení ZPD. Pokud tento poručník nebo opatrovník není jmenován, bude ustanoven dítěti opatrovník pro správní řízení podle § 32 odst. 2 SŘ (např. může být opatrovníkem pro správní řízení ustanoven orgán sociálně právní ochrany dětí).

Pokud se bude vést správní řízení o ustanovení ZPD u **dětí-sourozenců**, je možné **správní řízení spojit**, neboť se jedná o případy, které spolu věcně souvisí (§ 140 SŘ).

Ustanovení ZPD sirotčího důchodu nezletilého dítěte, kdy je zákonný zástupce ve VTOS

V případě, že zákonný zástupce příjemce sirotčího důchodu (dítěte) je umístěn ve VTOS, je možné podle ust. § 118 ZOPSZ zahájit správní řízení z moci úřední o ustanovení ZPD. V daném případě se jeví ustanovení ZPD jako vhodné, neboť situaci, kdy je zákonný zástupce umístěn ve VTOS, lze považovat za stav, kdy „zákonný zástupce oprávněného nemůže výplatu dávky přijímat“ a efektivně ji využívat ve prospěch oprávněného. Osoba ve VTOS pravděpodobně nebude moci sama ve správním řízení jednat (z důvodu VTOS), proto si může zvolit zmocněnce dle § 33 SŘ. Správní orgán se nejprve bude snažit osobě ve VTOS doručit oznámení o zahájení správního řízení, kde ho zároveň poučí o jeho právech, tj. i o možnosti zvolit si zmocněnce.

Pokud by tato varianta nebyla možná, může být ustanoven opatrovník pro správní řízení dle § 32 odst. 2 písm. b) SŘ, které bude odůvodněno.

Ustanovení ZPD sirotčího důchodu nezletilého dítěte, které nežije v biologické rodině

 Dotaz z praxe: *Sirotčí důchod je dosud vyplácen k rukám matky dítěte, která nebyla zbavena rodičovských práv a povinností, a má (dle ČSSZ Praha) jako zákonný zástupce právo na výplatu sirotčího důchodu za nezletilou do doby než bude ustanoven ZPD. Matka dítě ne navštěvuje, nechce s ním mít nic společného. Je možné ustanovit jako ZPD sociální pracovníci zařízení – ne dojde tím ke střetu zájmů, bude potřebovat sociální pracovníci zařízení souhlas matky s jejím ustanovením a bude muset mít i pověření od svého zaměstnavatele?*

Odpověď: Matka dítěte má i nadále rodičovskou zodpovědnost a také vyživovací povinnost vůči svým dětem, tj. má právo na výplatu sirotčího důchodu za nezletilou. Pokud by došlo ke zjištění, že se dosavadní výplatou dávky matce nedosahuje účelu, ke kterému má dávka sloužit, a byly by poškozovány zájmy dítěte, je možné ustanovit dle § 118 ZOPSZ zvláštního příjemce důchodu. **V těchto případech není vyžadován písemný souhlas oprávněného – dítěte potažmo matky.**

(Souhlas oprávněného, popřípadě jeho zákonného zástupce, s ustanovením zvláštního příjemce se vyžaduje jen v případech, že oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce, nemůže výplatu přijímat). Dítě bude ve správním řízení zastupováno opatrovníkem. Dětský domov může být ustanoven ZPD jako právnická osoba (podrobněji viz kapitola 1.7, písm. C.). Ředitel dětského domova pak může delegovat výkon funkce ZPD na sociální pracovníci, která bude vykonávat tuto funkci jako zaměstnanec nikoliv jako fyzická osoba. Střet zájmů v tom může být spatřován, nicméně lze argumentovat tím, že se jedná pouze o přijímání výplaty nikoliv o zastupování, jako bývá u opatrovnictví či zastupování zákonným zástupcem. Jako podklad pro ustanovení dětského domova jako ZPD, je dobré si vyžádat vyjádření pracovníků OSPOD, zda dítě nemá soudem jmenovaného opatrovníka podle § 943 OZ (aby správní orgán věděl, zda bude ustanovovat opatrovníka pro správní řízení dle § 32 či nebude), dále vyjádření pracovníků OSPOD o tom, že matka nevyužívá sirotčí důchod ve prospěch dítěte, což bude fakt, který rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce důchodu podpoří. Případně by bylo dobré mít ve spise důkazy o tom (vyjádření dětského domova), že jsou poškozovány zájmy dítěte tj. že matka neplatí na dítě v dětském domově, případně využívá důchod dítěte k jinému účelu, než ke kterému je určen.

 Pozn.: Pokud dojde ke zjištění, že rodič nevyužívá sirotčí důchod ve prospěch dítěte (např. ho neposílá pěstounům či do dětského domova), je vhodné, aby byl podán podnět k prošetření z důvodu podezření protiprávního jednání (např. zpronevěra – § 206 z. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

 Dotaz z praxe: *Na obec II. typu byl podán podnět k ustanovení ZPD pěstounkou, která má v péči nezletilé, nezaopatřené dítě, jemuž zemřel otec. Pěstounka podala podnět na ustanovení ZPD na základě doporučení OSPOD, se kterým pěstounka spolupracuje, a zároveň navrhuje, aby byla ustanovena ZPD sama pěstounka. Pěstounka předložila pravomocný rozsudek o svěřeni dítěte do pěstounské péče. O sirotčí důchod žádala na ČSSZ biologická matka dítěte, která má ještě další děti, ale nejsou v její péči. Pěstounka doložila dopis z ČSSZ, ze kterého vyplývá, že dle § 64 zákona č. 155/1995 Sb., vyčkává ČSSZ do doby vydání rozhodnutí soudu o zvláštním příjemci důchodu. Jak se má postupovat, když pěstounka má dítě svěřeno do své péče rozhod-*

nutím soudu, zatímco biologická matka nebyla zbavena rodičovské zodpovědnosti? Má se ustanovit pěstounka ZPD nebo bude oprávněna přijímat biologická matka?

Odpověď: *Biologická matka má i nadále rodičovskou zodpovědnost a také vyživovací povinnost vůči svým dětem, na základě čehož se může stát příjemcem sirotčího důchodu jejího nezletilého dítěte. Správní řízení je vedeno z moci úřední, jakmile se objeví skutečnosti, pro které může být ustanoven zvláštní příjemce důchodu. Není vyloučeno vést správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce v době, kdy ještě není přiznán sirotčí důchod, jedná-li se o situaci, kdy existují odůvodněné obavy z toho, že dávka by po jejím vyplacení zákonnému zástupci dítěte (tj. v daném případě jeho biologické matce, která nemá dítě v osobní péči) nebyla využita v jeho prospěch, tj. že by se nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, a byly by poškozovány zájmy dítěte. Jedná-li se o takovou situaci, je možné (a vhodné) zahájit řízení o ustanovení ZPD a vydat rozhodnutí ještě před tím, než ČSSZ rozhodne o přiznání důchodu; pěstounka, již bylo dítě svěřeno do péče, je vhodným kandidátem na funkci zvláštního příjemce sirotčího důchodu.*

 Pozn.: Některé soudy v případech, kdy je dítě svěřeno do pěstounské péče, ošetřují i situace související s převzetím sirotčího důchodu.

 Dotaz z praxe: *Na obec II. typu byl podán podnět o ustanovení ZPD, kterým by měla být pěstounka, která má v péči nezletilé, nezaopatřené děti, jimž zemřel otec. Pěstounce byly děti svěřeny rozhodnutím soudu na dobu přechodnou, v řízení je jednání o svěřeni do péče nastalo. Pěstounka se společně s dětmi přestěhovala trvale do spádové oblasti II. obce, kde byl podán podnět k ustanovení ZPD, a souhlasí s tím, aby se sama stala ZPD dětí. Důchody dosud byly zaslány ustanovenému ZPD, kterým byla pravomocným rozhodnutím ustanovena právnická osoba – město (obec III. typu, kde před svěřením do péče a následným stěhováním děti s pěstounkou žily). Biologická matka o děti nejeví zájem; doposud ustanovený ZPD byl ustanoven z důvodu, že matka neplnila včas svoje povinnosti, sirotčí důchody nebyly využívány k účelu, ke kterému mají sloužit, a panovala zde vážná obava o řádnou výživu dětí. Již v předchozím řízení byl ustanoven opatrovník pro správní řízení (OSPOD), který zastupoval a hájil zájmy nezletilých dětí. Stávající zvláštní příjemce důchodu souhlasí s tím, že by ZPD vykonávala fyzická osoba – pěstounka. Jak postupovat, když je potřeba zrušit stávajícího ZPD a ustanovit nového ZPD?*

Odpověď: *V tomto případě se zruší stávající ZPD a zároveň se zahájí nové správní řízení o ustanovení nového ZPD (podrobněji viz kapitola 1.7, písm. E.).*

Pozn.: Důchod může být uložen na poště 3 měsíce, než je vrácen zpět na účet ČSSZ Praha (§ 117a odst. 2 a 3 ZOPSZ).

ZPD sirotčího důchodu a zletilost dítěte

Pokud dítě (kterému byl vyplácen sirotčí důchod přes ZPD) dovrší 18 let, je svéprávné a v rozhodnutí o ustanovení ZPD bylo uvedeno, že rozhodnutí je vydáno do období zletilosti (plné svéprávnosti) → není potřeba vést správní řízení o zrušení ZPD, neboť ZPD zanikne automaticky (§ 3 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění). K přeměrování výplaty důchodu k rukám zletilého dítěte dojde podle § 118 odst. 2 ZOPSZ, tj. zletilé dítě si požádá plátce důchodu (ČSSZ) o změnu výplaty s odkazem na § 118 odst. 2 ZOPSZ a není třeba vydá-

vat rozhodnutí. Pokud byla jako ZPD ustanovena právnická osoba (např. obec v samostatné působnosti), bude po nabytí zletilosti dítěte důchod poukazován k rukám (na účet) oprávněného (viz ust. § 120c odst. 1 ZOPSZ).

Pokud **dítě** (kterému byl vyplácen sirotčí důchod přes ZPD) **zletí, je svéprávné** a v rozhodnutí o ustanovení ZPD **nebylo uvedeno**, že je rozhodnutí vydáno do **období zletilosti (plné svéprávnosti)** → je potřeba zohlednit ust. § 118 odst. 1, písm. b) ZOPSZ (podle kterého by ZPD byl i nadále ustanoven), a je potřeba **zahájit správní řízení o zrušení ZPD**, s odůvodněním, že došlo k odpadnutí důvodu, pro který byl ZPD ustanoven.

Pokud **dítě** (kterému byl vyplácen sirotčí důchod přes ZPD) **zletí, a je např. rozjednáno omezení svéprávnosti** (např. dítě s mentálním postižením apod.) a **v rozhodnutí** o ustanovení ZPD **nebylo uvedeno období**, na které byl ZPD ustanoven → **bude ZPD ustanoven i nadále po dosažení zletilosti dítěte**, neboť lze aplikovat ust. § 118 odst. 1, písm. b) ZOPSZ. Poté, co bude ustanoven opatrovník (§ 465 OZ), bude zahájeno správní řízení o zrušení ZPD.

C. Ustanovení právnické osoby zvláštním příjemcem důchodu

Při výběru vhodné osoby je nutno respektovat dikci § 118 odst. 1 písm. a) ZOPSZ, kde je stanoveno: „Zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění je občan určený rozhodnutím obecního úřadu; v odůvodněných případech může být zvláštním příjemcem ustanovena právnická osoba“. Tento legislativní text je třeba vnímat tak, že má vyjadřovat zákonné pořadí skupin adeptů (podobně, jako je tomu v ust. § 471 občanského zákoníku při výběru opatrovníka). V první řadě by tedy měl obecní úřad vždy **vybírat z řad občanů, tj. fyzických osob** (ust. § 120c ZOPSZ), což je podloženo důkazy ve spise.

Teprve v případě absence vhodného kandidáta z této skupiny je možno přistoupit k **ustanovení právnické osoby** – např. obce v samostatné působnosti. Od 1. 1. 2014 může být v odůvodněných případech ZPD ustanovena i právnická osoba. V případě, že výkon funkce ZPD nebude nalezena vhodná fyzická osoba, může obecní úřad ustanovit právnickou osobu (např. obec, nestátní nezisková organizace, NNO či poskytovatele sociálních služeb, který o osobu pečuje apod.). Právnická osoba bude ustanovena pouze tehdy, když v rámci správního řízení bude prokázáno, že nemůže funkci ZPD vykonávat jiná fyzická osoba.

Pokud **obecní úřad** nenašel vhodnou fyzickou nebo právnickou osobu, která se má stát ZPD, může do pozice ZPD ustanovit obec (tj. právnickou osobu – veřejnoprávní korporaci – ve smyslu příslušných ustanovení občanského zákoníku), v níž tento obecní úřad sám působí; sama obec je přitom účastníkem tohoto správního řízení. Funkci ZPD následně obec vykonává ve své samostatné působnosti (jak vyplývá z ust. § 2, 7 a 8 zákona o obcích).

Problematikou podjatosti úřední osoby ve správním řízení ve věci, která se týká zájmu územního samosprávného celku, se zabýval Nejvyšší správní soud v usnesení 1 As 89/2010-119 ze dne 20. 11. 2012. Právní věta (to podstatné) uvedeného usnesení zní následovně:

Rozhoduje-li orgán územního samosprávného celku ve správním řízení ve věci, která se týká zájmu tohoto územního samosprávného celku, je důvodem pochyb o nepodjatosti úřední osoby dle § 14

odst. 1 správního řádu její zaměstnanecký poměr k územnímu samosprávnému celku tehdy, je-li z povahy věci či jiných okolností patrné podezření, že v důsledku tohoto zaměstnaneckého poměru by mohl být její postoj k věci ovlivněn i jinými než zákonnými hledisky.

Jednoduše řečeno: Pokud městský úřad XY bude rozhodovat o ustanovení ZPD, kterým má být ustanoveno stejné město XY, tak o nepodjatosti úřední osoby, která povede řízení, nemůže být pochybováno jen na základě jejího zaměstnaneckého poměru k městu bez přistoupení dalších okolností. Musí existovat ještě další skutečnosti, které by vedly k podezření, že může být podjatá. Dále citace z uvedeného usnesení:

„Důvody k uvedenému podezření mohou být nejrůznějšího druhu a nelze je specifikovat jinak než obecnými rysy a představitelnými příklady. Bude se jednat o takové skutečnosti, které naznačují, že zde existuje někdo, kdo má zájem na určitém výsledku řízení, v němž se má rozhodovat, a přitom má či může mít schopnost působit na příslušnou úřední osobu prostřednictvím jejího zaměstnaneckého vztahu k územnímu samosprávnému celku. Uvedenými skutečnostmi mohou být například jevy v politické či mediální sféře, jež předcházejí příslušnému správnímu řízení či je doprovázejí a naznačují zvýšený zájem o výsledek řízení ze strany osob schopných ovlivnit jednání územního samosprávného celku jako zaměstnavatele úřední osoby. Příkladem může být zájem politických činitelů či jiných v rámci daného územního samosprávného celku vlivných osob (např. zákulisních aktérů místní politiky či podnikatelských subjektů) na určitém výsledku řízení (např. na tom, aby určitá stavba, činnost apod. byla povolena, anebo naopak nepovolena); takový zájem lze vysledovat například z různých mediálních vyjádření, předvolebních slibů, konkrétních investičních či jiných obchodních počínů, předchozích snah nasměrovat určité související rozhodovací procesy určitým způsobem apod.“

Na základě uvedeného judikátu se lze domnívat, že v něm uvedená rizika se běžně na řízení o ustanovení ZPD nevztahují. Muselo by jít o případ, kdy by např. oprávněným důchodcem v řízení byla babička některého z radních a on byl tak měl zájem na tom, aby ZPD bylo ustanoveno právě město, na jehož řízení se podílí (§ 14 SŘ).

Pokud bude městský úřad XY ve správním řízení, jehož účastníkem bude stejné město XY (ale v samostatné působnosti), rozhodovat o ustanovení ZPD, a současně nebude zjištěna některá z výše uvedených skutečností, nelze hovořit o podjatosti úřední osoby, která řízení povede, jen z toho důvodu, že je zaměstnancem města.

I přes výše uvedené by mělo být ustanovení právnické osoby (obec, organizace apod.) jako ZPD poslední možností. V případě, kdy bude ustanovena ZPD právnická osoba, bude pro ČSSZ dostačující **uvést její název a sídlo** (identifikaci právnické osoby upravuje § 68 odst. 2 SŘ) a **případně číslo účtu organizace**, kam má být důchod následně zasílán. V případech ustanovení právnické osoby ZPD je třeba individuálně zvažovat možný střet zájmů.

Po ustanovení právnické osoby (obdobně jako při výkonu veřejného opatrovnictví), může starosta obce či ředitel organizace **delegovat (pověřením) výkon funkce ZPD na některého pracovníka jako na zaměstnance** obce (organizace). Pracovník bude vykonávat funkci ZPD jako zaměstnanec obce (organizace), nikoliv jako fyzická osoba, nebude tedy odpovídat za vzniklé škody dle občanskoprávní úpravy, ale bude odpovídat za možné škody pouze jako zaměstnanec.

D. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu u cizích státních příslušníků

ZOPSZ hovoří výlučně o občanovi, ale nespécifikuje, zda je tím míněn pouze občan ČR nebo i občan jiného členského státu. V zákoně je pouze uvedeno, že dle § 120c odst. 1 citovaného zákona se pro účely tohoto zákona občanem rozumí fyzická osoba.

Předpisy o důchodovém pojištění s institutem „občanství“ ve státoprávním smyslu nepracují, neboť se jedná o kategorii, která z hlediska principů, na nichž je důchodový systém postaven, není praktická (pro účely nároku na dávky důchodového pojištění je podstatné, zda do českého důchodového systému odvádí osoba pojistné po potřebnou dobu, nikoliv to, jakého státu je příslušníkem).

Lze tedy shrnout, že **ZOPSZ nebrání tomu, aby ZPD byl ustanoven cizí státní příslušník**. Z hlediska plnění povinností v oblasti důchodového pojištění se na takovou osobu vztahují české právní předpisy – podle § 64 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění se považuje ZPD za příjemce důchodu (má tedy právo požádat např. o změnu způsobu výplaty důchodu), podle § 118 ZOPSZ je povinen použít dávku pouze ve prospěch oprávněného, na žádost obecního úřadu je povinen podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena.

 Dotaz z praxe: *Oprávněný starobní důchodce (občan ČR) je schopen podpisu, není omezen na rozumových schopnostech. Rád by po část roku žil v zahraničí u svého vnuka v Anglii, který by o něho zde i pečoval. Chtěl by, aby byl ZPD ustanoven jeho vnuk, ten s tím souhlasí. Lékař v tomto případě nevystaví lékařské vyjádření. Možnou variantou může být zřízení účtu s dispozičním právem, případně žádost na ČSSZ Praha o změnu zaslání důchodu, buď na peněžní ústav v cizině, nebo šekem na adresu v cizině, či na účet banky v České republice. Jak často je následně třeba předkládat ČSSZ doklad o tom, že v zahraničí klient skutečně žije a je vyplácen důchod do Anglie také pravidelně – každý měsíc? Pokud by klient však klient trval na ustanovení ZPD, je možné naplnit díky § 118 odst. 3 ZOPSZ s odůvodněním, že oprávněná osoba nemůže výplatu důchodu přijímat, zároveň souhlasí s tím, aby byl příjemcem jeho důchodu vnuk a ZPD ustanovit vnuka oprávněné osoby? Jak by to bylo s dohledem nad výkonem ZPD, pokud by byla oprávněná osoba i ZPD v zahraničí – stačilo by prohlášení, či zaslání podkladů?*

Odpověď: Dle vyjádření MPSV tato situace nezakládá v žádném případě důvod pro ustanovení ZPD. Každý ze zákonných důvodů uvedených v ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ musí existovat objektivně, nemůže tedy vzniknout na základě subjektivního dojmu či přání poživatelce důchodu nebo osoby, která má zájem být ustanovena do pozice ZPD, např. proto, že by se vyplácení důchodu za využití tohoto institutu zdálo po administrativní stránce jednodušší. Jestliže je poživatel důchodu objektivně schopen výplacenou dávku přijímat a nakládat s ní v souladu s jejím účelem, pak je ustanovení ZPD vyloučeno. Rozhodnutí o ustanovení ZPD v tomto případě by muselo být zrušeno pro rozpor se zákonem.

V úvahu tedy přichází varianta vyplácení důchodu oprávněnému na bankovní účet (u české či zahraniční banky), k němuž se zároveň zřídí dispoziční oprávnění pro vnuka. I když bude účet u české banky, je samozřejmě možno z něj kdekoliv na světě vybrat prostředky za využití platební karty, popř. tyto prostředky bezhotovostně spravovat za využití internetového bankovníctví. Na českém trhu již v současnosti působí řada bankovních institucí, které jsou schopny nabídnout tyto služby zcela bez poplatků. Vnuk by přitom měl vzít na vědomí, že bude-li ustanoven disponentem s prostředky na účtu, ponese odpovědnost za vrácení splátek důchodu, které budou na účet případně

vyplaceny po úmrtí majitele účtu (ust. § 64 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění), pokud tyto prostředky nevrátí plátcí důchodu sama banka. Možnost vyplácení důchodu bankovním šekem nebo mezinárodní poštovní poukázkou na adresu oprávněného v cizině samozřejmě existuje také, není však natolik „pružná“, jako je bankovní účet.

Režim výplaty důchodu oprávněnému, který se na území České republiky obvykle nezdržuje (v souladu s ust. § 66 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se za osoby, které se na území ČR obvykle nezdržují, považují osoby, které v cizině pobývají v kalendářním roce po dobu alespoň 270 dnů) se zásadně liší od režimu výplaty osobám zdržujícím se na území ČR. Podmínky jsou stanoveny v § 116 odst. 3 ZOPSZ. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že dávky se standardně vyplácejí nikoliv „dopředu“, ale naopak „zpětně“, tj. vždy za zpětné období, nikoliv za období budoucí. Další podstatný rozdíl spočívá v tom, že výplata dávek na bankovní účty do ciziny nebo na české bankovní účty obvykle se zdržujících v cizině probíhá na základě potvrzení o žití, aby se zabránilo vzniku přeplatků na dávkách z důvodu odeslání dávky na bankovní účet po úmrtí oprávněného. V případě výplaty důchodu na účet není frekvence zaslání těchto potvrzení zákonem stanovena – délku období, za které bude důchod vyplácen, si tedy určuje sám poživatel důchodu tím, jak často zasílá plátcí důchodu potvrzení o žití. V případě, že ČSSZ obdrží potvrzení o žití, vyplatí důchod zpětně za období do konce kalendářního měsíce, v němž bylo potvrzení vystaveno (bez ohledu na délku tohoto období). V případě vyplácení bankovním šekem nebo mezinárodní poštovní poukázkou by období, za které se dávka poskytne, nemělo přesahovat 3 kalendářní měsíce; potvrzení o žití v tomto případě zasílá oprávněný plátcí dávky jednou ročně.

E. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu v případě, kdy je zároveň zrušen stávající zvláštní příjemce důchodu

V případech, kdy se ustanovuje nový ZPD místo jiného ZPD (který např. neplnil své povinnosti, nebo nadále nemůže vykonávat ZPD – přestěhování, náhlé zhoršení zdravotního stavu apod.) bude se jednat o dvě různá správní řízení s různými okruhy účastníků. Je tedy nutno vydat dvě rozhodnutí, s tím, že:

- první rozhodnutí, kterým se **ruší původní ZPD**, se doručí oprávněnému důchodci a původnímu ZPD,
- druhé rozhodnutí, kterým se **ustanovuje nový ZPD**, se doručí oprávněnému důchodci a novému ZPD.

S ohledem na plynulost procesu, kdy dojde ke změně v osobě ZPD, je potřeba, aby obecní úřad, který rozhoduje o zrušení původního ZPD, spolupracoval s obecním úřadem, který bude ustanovovat jiného ZPD (v případě, kdy se bude jednat o jiný úřad).

Rozhodnutí o ustanovení nového ZPD by mělo být vydáno v **krátké časové návaznosti** na datum nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení původního ZPD, nejlépe bezprostředně po něm. Za účelem co nejhladšího průběhu se doporučuje navrhnout novému ZPD, aby se, v souladu s ust. § 91 odst. 4 správního řádu, vzdal práva podat odvolání, čímž se dosáhne okamžitého nabytí právní moci nového rozhodnutí. Postupy je třeba **koordinovat** tak, aby **rozhodnutí o ustanovení nového ZPD nebylo vydáno před datem nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení původního ZPD** (aby nedocházelo k situaci, kdy budou v určitém období působit paralelně dvě rozhodnutí, z nichž každé bude ustanovovat do pozice ZPD jinou osobu).

To však neznamená, že by řízení o ustanovení nového ZPD nemohlo probíhat souběžně s řízením o zrušení původního ZPD. Naopak, je žádoucí, aby příslušný obecní úřad měl již před datem nabytí právní moci zrušujícího rozhodnutí zjištěno (dojednáno), kterou osobu ustanoví novým ZPD, pouze bude s vydáním rozhodnutí o ustanovení této osoby vyčkávat až do doby, kdy bude pravomocně rozhodnuto o zrušení původního ZPD.

V odůvodnění rozhodnutí o zrušení původního ZPD může příslušný obecní úřad pro jistotu uvést, že vzhledem k přetrvávající potřebě zastoupení oprávněného při přebírání jeho důchodu probíhá souběžně správní řízení o ustanovení nového ZPD.

Pokud rozhoduje o zrušení a zároveň o ustanovení nového ZPD **stejný obecní úřad**, je vhodné zaslat na ČSSZ obě pravomocná rozhodnutí současně v jedné obálce.

Pokud rozhoduje o zrušení stávajícího ZPD **jiný úřad, než ten, který ustanovuje nového ZPD**, vyžádá si obecní úřad, který ustanovuje nového ZPD zaslání pravomocného rozhodnutí o zrušení stávajícího ZPD a spolu se svým rozhodnutím o ustanovení nového ZPD pošle obě pravomocná rozhodnutí na vědomí ČSSZ.

ČSSZ následně v co nejkratším možném termínu přesměruje výplatu důchodu na nového ZPD.

1.8 Doručování

Doručování písemností ve správním řízení v souvislosti se ZPD se řídí § 19 – 25 SŘ. V případě, kdy je oprávněný důchodce ve správním řízení zastoupen opatrovníkem pro správní řízení (§ 32 SŘ), **jsou písemnosti doručovány tomuto opatrovníkovi** (to nemění nic na tom, že je oprávněný důchodce účastníkem řízení – jeho jméno je v dokumentech uvedeno, ale je zároveň u jeho jména uvedeno, že je zastoupen opatrovníkem pro správní řízení).

Přednostně se dokumenty doručují **do datové schránky** nebo **osobním předáním** (§ 19 odst. 1 SŘ). Osobní předání neznamená, že je účastník vyzván (např. telefonicky či písemně) obecním úřadem k osobnímu převzetí. Správní orgán má dle § 6 odst. 2 SŘ postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady a dotčené osoby co možná nejméně zatěžoval.

Pokud dojde k osobnímu předání na úřadě, je o převzetí sepsán protokol (§ 18 SŘ), ze kterého je zřejmé, kdo přišel (je ověřena totožnost osoby), kdo, komu, co předal apod. V případě, kdy je osobně předáno rozhodnutí a účastník správního řízení se zároveň vzdává práva podat odvolání, může být tato skutečnost uvedena rovněž ve stejném protokolu. Protokol obsahuje potřebné náležitosti jako např. protokol při podání podnětu k ustanovení ZPD (viz [Přílohy, vzor 4.1](#)).

Pakliže adresát (fyzická či právnická osoba) nemá datovou schránku, doručujeme jí na adresu, kterou sdělila přímo správnímu orgánu v řízení o ustanovení ZPD (§ 19 odst. 4 SŘ). Tato volba doručovací adresy musí být učiněna ve formě vyhovující náležitostem podání (§ 37 odst. 4 SŘ). Pakliže fyzická osoba nemá ani datovou schránku, ani si nezvolila doručovací adresu před správním orgánem dle výše uvedeného, doručujeme jí na adresu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti (§ 10b zák.

č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech), pokud si ji fyzická osoba zřídila. Informaci o tom, zda tak fyzická osoba učinila, najdeme v Registru obyvatel, stejně jako informaci o tom, zda má dotčená fyzická osoba zřízenou datovou schránku.

Pokud účastník řízení či jeho zástupce nemá žádnou z výše uvedených adres, doručujeme fyzické osobě na adresu jejího trvalého pobytu, právnické osobě na adresu jejího sídla.

V praxi se ojediněle mohou vyskytnout případy, kdy fyzická osoba nemá v Registru obyvatel uvedenu žádnou adresu (ani adresu trvalého pobytu) – občan ČR, který se rozhodl ukončit trvalý pobyt na území ČR (§ 10 odst. 12 zákona o evidenci obyvatel). Takovému občanovi, pokud není zjištěna ani žádná jiná adresa, kde by se zdržoval, bude nutné ustanovit opatrovníka dle § 32 odst. 2 písm. d) SŘ.

Fyzické osobě však mimo výše uvedené může být doručeno kdekoliv, kde bude taková osoba zastížena.

Doručování písemnosti prostřednictvím České pošty

Správní orgán při doručování musí počítat s přiměřenou lhůtou pro doručení (asi 14 dní ode dne, kdy je dokument předán k poštovní přepravě – **fikce doručení je** (dle § 23 odst. 4 SŘ) 10. den ode dne, kdy je do schránky vloženo oznámení o uložení zásilky na poště).

1. **Sdělení o zahájení správního řízení včetně poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí** (viz [Přílohy, vzor 4.6](#)) se doručuje doporučeně (bílá obálka bez pruhu s dodejkou, včetně poučení o nepřevzetí zásilky), aby správní orgán měl doklad o doručení (§ 19 odst. 6 SŘ). Doporučujeme na obálce označit „nevracet, vložit do schránky“.

 Pozn.: Pokud se současně s oznámením o zahájení správního řízení posílá Usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení, jehož přílohou je zároveň Sdělení o zahájení správního řízení, doručuje se stejně jako usnesení (obálka s modrým pruhem).

2. **Usnesení a rozhodnutí** jsou doručovány dle § 72 SŘ doporučeně do vlastních rukou (obálka s modrým pruhem a dodejkou, včetně poučení o nepřevzetí zásilky), kde se ručně vyznačí „nevracet, vložit do schránky“. Na písemném vyhotovení usnesení nebo rozhodnutí předaného k doručení je uvedena doložka „**vypraveno dne**“ s odkazem na § 71 odst. 2 písm. a) SŘ. Veškeré doručeny musí být založeny ve spise.

 Pozn.: Obálka s modrým pruhem umožňuje doručit písemnost i zmocněnci adresáta. Obálka s červeným pruhem je určena pouze do vlastních rukou, tzn. že je účastníkovi správního řízení znemožněno právo zvolit si zmocněnce.

V případě, kdy je rozhodnutí doručováno poštou, nabývá rozhodnutí právní moci dnem následujícím po posledním dnu 15denní odvolací lhůty, která začíná plynout dnem následujícím po doručení rozhodnutí; případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem této lhůty nejbližší příští pracovní den (ust. § 40 odst. 1 písm. c) SŘ).

Doručení fikci podle § 24 odst. 1 SŘ nastane, jestliže si adresát ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla zásilka připravena k vyzvednutí, uloženou písemnost nevyzvedne. Písemnost se považuje za doručenou posledním dnem této lhůty.

 Příklad z praxe: Účastníkům řízení bylo obecním úřadem odesláno oznámení o zahájení správního řízení o ustanovení ZPD a usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení (doručenka s modrým pruhem). Na vrácených doručenkách byl však podpis jiné osoby, než které byl dopis určen. Místo účastníka řízení (oprávněného příjemce důchodové dávky zastoupeného opatrovníkem pro správní řízení) převzala dopis jiná osoba. Tato osoba (rodinný příslušník oprávněného důchodce) se dostavila na obec a požadovala informaci o podaném podnětu, vyjádřila nesouhlas nad tím, kdo má být ustanoven ZPD (jiná osoba) a předložila další podklady, zároveň navrhla jinou osobu jako možného ZPD.

V tomto případě není podpis jiné osoby na doručence pro správní orgán směrodatný, je nutno si uvědomit, že šlo o modrou obálku a ta umožňuje (na rozdíl od červené) doručit i osobě, která má plnou moc přebírat poštu za daného adresáta. Pokud někdo vznese pochybnost, měl by ji prokázat a správní orgán si může např. formou reklamace ověřit, jak bylo doručováno přímo u České pošty. Pokud pošta potvrdí, že doručila špatně a nesprávně osobě (osoba neměla zmocnění přebírat), tak nemá správní orgán rádně doručeno.

1.9 Spisová dokumentace

Spisem se rozumí soubor dokumentů týkající se téže věci. Tvorba spisů vychází z následujících právních předpisů, podle kterých lze spis podle § 12 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, lze utvořit dvojím způsobem:

1. spojováním dokumentů – § 12 odst. 2 vyhl. 259/2012 Sb.

Pokud veřejnoprávní původce vytváří spis spojováním dokumentů, nový dokument zaeviduje v evidenční pomůcce a přidělí mu číslo jednací nebo evidenční číslo ze samostatné evidence dokumentů. Veřejnoprávní původce poznamená v evidenční pomůcce u předcházejícího i nového dokumentu vzájemné odkazy. Součástí spisu je soupis vložených dokumentů s jejich čísly jednacími nebo evidenčními čísly ze samostatné evidence dokumentů.

2. pomocí sběrného archu – § 12 odst. 3 vyhl. 259/2012 Sb.

Pokud veřejnoprávní původce vytváří spis pomocí sběrného archu, zaeviduje iniciační dokument v základní evidenční pomůcce nebo samostatné evidenci dokumentů spolu s uvedením informace o vzniku spisu a současně zaeviduje iniciační dokument ve sběrném archu jako první dokument v pořadí. Následující dokumenty spisu eviduje veřejnoprávní původce pouze ve sběrném archu. Veřejnoprávní původce vede ve sběrném archu údaje stanovené v § 10 odst. 1, 2 nebo 3, a to podle druhu evidenční pomůcky, ve které je dokument evidován. Sběrný arch je součástí spisu.

Podle § 17 z. 500/2004 Sb., správní řád, se zakládá spis v každé věci, tj. i ve správním řízení ve věci zvláštního příjemce důchodu:

(1) V každé věci se zakládá spis. Každý spis musí být označen spisovou značkou. Spis tvoří zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané

věci. Přílohou, která je součástí spisu, jsou zejména důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích. Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s určením data, kdy byly do spisu vloženy.

Písemné spisy vytvořené ve správním řízení ve věci ZPD (přenesená působnost) se řídí spisovým plánem a skartačním řádem každého obecního úřadu, jehož tvorba je vždy v kompetenci každé obce, která si vytváří svůj vlastní spisový řád podle svých provozních potřeb. Tento spisový řád je potom závazný a musí se jím řídit všichni úředníci v dané obci (pokud toto blíže neurčuje jiný zákon).

V praxi je spisová služba vedena:

- **Elektronicky**, kdy má úřad software, pak dochází k tvorbě spisů tzv. spojováním. Spojování dokumentů ve spise probíhá pomocí metadat, kdy spis má svou spisovou značku, ale č. j. je u každého dokumentu jiné. Soupis součástí spisu se vytiskne z aplikace při uzavření spisu.
- **Analogicky**, kdy si úřad vede podací deník a spisy se tvoří pomocí sběrného archu, tj. č. j. je jedno, přičemž se za lomítkem vytvoří pořadové číslo dokumentu.

Spis vytvořený ve správním řízení ve věci ustanovení ZPD zpravidla tvoří:

1. **Spisový obal** (desky, šanon) – s uvedením názvu spisu (jméno oprávněného důchodce, zvláštního příjemce důchodu).
2. **Sběrný arch spisu** (obsah spisu, soupis součástí spisu, přehled spisu apod.) – kde je číselná evidence všech listů (dokumentů) ve spise. Do sběrného archu se nejprve poznamená iniciační dokument (první dokument, kterým se založí spis, zpravidla to bude podání podnětu), který je zaevidován ve spisové službě úřadu a opatřen číslem jednacím (č. j.) dle spisové služby úřadu. Označení č. j. se vepíše u prvního dokumentu do podacího razítka, u dalších dokumentů zpravidla do pravého horního rohu dokumentu. Sběrný arch spisu je seznamem dokumentů v daném spise a obsahuje spisovou značku, zpravidla totožnou s č. j. iniciačního dokumentu (níže viz pozn.), datum doručení dokumentu nebo jeho vzniku, identifikaci odesílatele + č. j. odesílatele, počet listů dokumentu a počet příloh, název dokumentu (viz **Přílohy, vzor 4.12**). Na sběrném archu se rovněž uvede oprávněná úřední osoba, skartační znak a lhůta. Při určování skartačních znaků a skartačních lhůt se může obec řídit vzory, které pro usnadnění praxe obci zveřejňuje Ministerstvo vnitra ČR na svých webových stránkách – tvorba tohoto řádu je vzhledem ke specifčnosti jednotlivých agend náročná (zákon o archivnictví a spisové službě ani vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby toto blíže nespecifikují). V ČR je doporučen skartační znak a lhůta S5, přičemž písmeno „S“ označuje dokumenty, které se skartují, skartační lhůta se vyjadřuje číslem „5“ a určuje se počtem celých roků a počítá se od 1. ledna kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém nastala tzv. spouštěcí událost, např. ukončení institutu ZPD atd. Spisy se následně archivují v okresních archivech dle spádovosti obce.
3. **Podnět k ustanovení ZPD** (viz **Přílohy, vzor 4.1**)
4. **Souhlas s ustanovením ZPD** (viz **Přílohy, vzor 4.4**)
5. **Záznam z prošetření situace** (viz **Přílohy, vzor 4.2**)

6. Vyjádření lékaře (viz [Přílohy, vzor 4.3](#))
7. Usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení (viz [Přílohy, vzor 4.5](#))
8. Sdělení o zahájení správního řízení a poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí (viz [Přílohy, vzor 4.6](#))
9. Rozhodnutí o ustanovení ZPD (viz [Přílohy, vzor 4.7](#))
10. Oznámení o provedení dohledu a výzva k podání písemného vyúčtování dávky (viz [Přílohy, vzor 4.9](#))
11. Záznam o provedení dohledu (viz [Přílohy, vzor 4.10](#))
12. Další dokumenty související s konkrétním správním řízením

Doporučujeme zakládat do spisu všechny dokumenty, které jsou podkladem pro odůvodnění rozhodnutí – § 68 SŘ.

Pozn.: Souhlas účastníků správního řízení se zpracováním osobních údajů není potřeba, neboť zpracování osobních údajů vyplývá správnímu orgánu přímo ze zákona a není vázáno na souhlas osob. Správní orgán je povinen zpracovávat osobní údaje, když musí vést správní řízení a nepotřebuje souhlas účastníků.

Nahlížení do spisu

Účastník řízení je již při sdělení o zahájení správního řízení poučen (viz [Přílohy, vzor 4.6](#)) o možnosti nahlédnout do spisu a pořizovat si výpisy nebo kopie. Nahlížení do dokumentace upravuje § 38 SŘ:

(1) *Účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci (§ 73). Není-li účastník zastoupen, může spolu s účastníkem nahlížet do spisu i jeho podpůrce (§ 45 OZ).*

(2) *Jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem.*

(3) *Nevidomým osobám bude obsah spisu přečten. Na požádání správní orgán nevidomé osobě umožní pořízení zvukového záznamu. Správní orgán nevidomé osobě rovněž umožní, aby do spisu nahlížel její průvodce.*

(4) *S právem nahlížet do spisu je spojeno **právo činit si výpisy** a právo na to, aby správní orgán pořídil **kopie spisu nebo jeho části**.*

Pozn.: Na pořízení kopií se vztahuje zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (15 Kč za první stránku a 5 Kč za každou další i započatou stránku, je-li pořizována na kopírovacím stroji nebo na tiskárně počítače). Kdo je osvobozen od poplatku, je uvedeno v § 8 výše uvedeného zákona (viz [Přílohy, vzor 4.16](#)).

(5) *Odepřel-li správní orgán osobě nahlížet do spisu nebo jeho části, vydá o tom usnesení, které se oznamuje pouze této osobě.*

(6) *Části spisu, které obsahují utajované informace nebo skutečnosti, na něž se vztahuje zákonem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti, jsou vyloučeny z nahlížení do spisu; to neplatí o částech spisu, jimiž byl nebo bude prováděn důkaz, do takových částí spisu však může nahlížet pouze účastník řízení nebo jeho zástupce. Ustanovení [odstavce 4](#) se nepoužije. Před nahlédnutím do spisu musí být účastník řízení nebo jeho zástupce poučen o povinnosti mlčenlivosti o utajovaných informacích nebo skutečnostech, na něž se vztahuje zákonem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti, a o právních následcích porušení této povinnosti; o poučení se sepíše protokol. Dojde-li při nahlížení do spisu k přístupu k utajované informaci, protokol obsahuje také poučení podle zákona upravujícího ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost. Stejnopis protokolu zašle správní orgán do 30 dnů ode dne jeho vyhotovení Národnímu bezpečnostnímu úřadu. Postup podle věty čtvrté a páté se neuplatní, prokáže-li se účastník řízení nebo jeho zástupce platným osvědčením fyzické osoby pro příslušný stupeň utajení utajované informace a poučením, vydanými podle zákona upravujícího ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost.*

2 Zánik zvláštního příjemce důchodu

Postup obecního úřadu:

1. **Pokud odpadnou důvody, pro které byl ZPD ustanoven nebo je zjištěno, že ZPD neplní své povinnosti**

Obecní úřad **zahájí správní řízení o zrušení rozhodnutí o ustanovení ZPD v souladu s § 118 odst. 5 ZOPSZ**, pokud zjistí, že:

a) **odpadly důvody**, pro které byl zvláštní příjemce ustanoven (nejedná se o úmrtí oprávněné osoby, ale např. o **zlepšení zdravotního stavu, ustanovení opatrovníka dle občanského zákoníku**).

Pozn.: V případě, kdy se při provádění dohledu zjistí, že **oprávněná osoba má soudem ustanoveného opatrovníka (§ 465 OZ)**, zahájí **obecní úřad správní řízení z moci úřední a zruší rozhodnutí**, kterým byl zvláštní příjemce ustanoven. Jednalo by se o přebírání odpovědnosti soudem ustanoveného opatrovníka, který má přednost před zvláštním příjemcem ustanoveným obecním úřadem. Opatrovník má zpravidla soudem stanovenou povinnost spravovat opatrovancův majetek, resp. jmění, a tedy i důchod.

b) **ZPD neplní své povinnosti** podle § 118 odst. 4 ZOPSZ (např. oznámení jiné osoby, zjištění při provedení dohledu dle § 10 ZOPSZ). V tomto případě zahájí **obecní úřad správní řízení z moci úřední a zruší rozhodnutí**, kterým byl ZPD ustanoven. Před vydáním rozhodnutí bude zaslána výzva k seznámení s poklady řízení (okruh účastníků řízení bude stejný jako v případě řízení o ustanovení). Pravomocné rozhodnutí bude zasláno na vědomí ČSSZ Praha.

V případech, kdy se ustanovuje nový ZPD místo jiného ZPD (který např. neplnil své povinnosti, nebo nadále nemůže vykonávat ZPD) jedná se o jiné správní řízení (viz [kapitola 1.7, písm. E.](#)).

Pozn.: Pokud se vede nové správní řízení o zrušení ZPD, a existují důvody pro ustanovení opatrovníka pro správní řízení (§ 32 SŘ), je potřeba vydat nové usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení, nelze automaticky využít opatrovníka pro správní řízení, který byl ustanoven pro správní řízení o ustanovení ZPD – jedná se o nové správní řízení. Fakticky se může jednat o stejnou osobu, ale musí být znovu ustanovena novým usnesením.

V případě, že osoba, která byla ustanovena ZPD je zároveň soudem ustanovena opatrovníkem oprávněného důchodce – § 465 OZ, bude ve správním řízení vystupovat 1× v roli ZPD a 1× v roli opatrovníka, který zastupuje oprávněného důchodce (pokud by byl opatrovník oprávněn zastupovat osobu např. ve správních řízeních nebo ve věcech týkajících se sociálního zabezpečení). V těchto případech není třeba ustanovovat opatrovníka pro správní řízení (jinou osobu), není v tom spatřován střet zájmů (jedna a tatáž osoba zůstane příjemcem důchodu, pouze s tím rozdílem, že nově bude v pozici opatrovníka namísto dosavadní pozice ZPD).

2. Pokud dojde k úmrtí oprávněného důchodce

V případě úmrtí oprávněného důchodce, kterému byl ustanoven ZPD, **není třeba vést správní řízení, neboť rozhodnutí o zrušení zvláštního příjemce je nadbytečné.** V těchto případech stačí provést **úřední záznam do spisu**, který bude postaven na dokladu o úmrtí. Pro obecní úřad bude rozhodující **termín oznámení této nové skutečnosti** (nová skutečnost může být zjištěna také při provádění dohledu a přezkoumávání, zda zvláštní příjemce plní své povinnosti) nebo prohlášením zvláštního příjemce.

Legislativní opora: Příjemce důchodu se vždy ustanovuje ve vztahu ke konkrétní oprávněné osobě (ta existuje a za nějakých důvodů nemůže důchod přijímat) a jejím zánikem (smrtí) zaniká i statut zvláštního příjemce důchodu.

Postup při výplatě splatných částek, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, je stanoven v § 63 zákona č. 155/1995 Sb., kde jsou taxativně vymezeny osoby, kterým má být dávka důchodového pojištění vyplacena. Pokud těchto osob není, pak se nároky stávají předmětem dědictví. Obecní úřad zároveň neposílá ČSSZ Praha žádnou informaci o úmrtí oprávněného důchodce, neboť jak vyplývá ze stanoviska ČSSZ Praha:

ČSSZ Praha nemá povinnost hlásit obci skutečnost úmrtí oprávněné osoby a zároveň **nepožaduje po obci v tomto případě zasílat pravomocné rozhodnutí, neboť pro ČSSZ Praha automaticky nárok na výplatu důchodů úmrtím oprávněného zaniká.**

Pozn. MPSV:

Z povahy věci nicméně vyplývá, že některé povinnosti ZPD mohou dočasně přetrvávat i po úmrtí oprávněné osoby. V souladu s ust. § 118 odst. 4 ZOPSZ by tak ZPD byl povinen ještě poslední přijatou splátku důchodu využít ve prospěch oprávněného, byť by bylo nutno s ní disponovat již po datu úmrtí (např. zaplatit nájemné či poplatky za daný měsíc, náklady pohřbu aj.) – lze aplikovat analogicky ust. § 449 odst. 1 občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.). Rovněž povinnost podat obecnímu úřadu vyúčtování úmrtím důchodce nezaniká a ZPD by proto jejímu splnění měl dostát.

Pokud by oprávněný důchodce zemřel přede dnem splatnosti důchodu a ZPD by v daném měsíci přijal splátku důchodu (tj. již po smrti důchodce), byl by povinen ji vrátit ČSSZ, neboť na takovou splátku již nevznikl nárok. Pokud by tak neučinil, byla by na něm tato částka (přeplatek na dávce) vymáhána plátcem důchodu jako na každém jiném příjemci důchodu, a to podle ust. § 118a odst. 1 ZOPSZ.

3. Zánik zvláštního příjemce důchodu v případě, kdy dítěti s nárokem na sirotčí důchod bude přiznán invalidní důchod

Zákonem č. 259/2017 Sb., s účinností od 1. 2. 2018 byl novelizován § 118 odst. 2 ZOPSZ, ze kterého vyplývá: *Byl-li dítěti, které má nárok na sirotčí důchod, přiznán invalidní důchod, přestává být občan uvedený v odstavci 1 písm. b) zvláštním příjemcem dnem, který předchází dni, od něhož náleží dítěti první pravidelná měsíční splátka invalidního důchodu.*

Pokud byl v praxi ustanoven dítěti ZPD sirotčího důchodu, a dítěti bude přiznán invalidní důchod, ustanovení ZPD skončí ze zákona (viz výše). V těchto případech stačí provést **úřední záznam do spisu**, který bude postaven na dokladu o přiznání invalidního důchodu. ČSSZ se informace nezasílá, ČSSZ je o této skutečnosti informována.

3 Dohled nad plněním povinnosti zvláštního příjemce důchodu

Pozn.: Nejedná se o kontrolu podle zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, na základě vydaného pověření, jedná se o **dohled**.

Po rozhodnutí má dle § 10 odst. 2 ZOPSZ obecní úřad dohlížet na to, zda ustanovený zvláštní příjemce důchodu plní své povinnosti.

Obecní úřad dohlíží, jak jím ustanovený zvláštní příjemce plní stanovené povinnosti (§ 118 odst. 4 ZOPSZ); neplní-li zvláštní příjemce své povinnosti, rozhodne obecní úřad o ustanovení jiného příjemce.

Dohled provádí obecní úřad, který rozhodl o ustanovení zvláštního příjemce důchodu.

Dohled je účelné provést zpravidla do 1 roku od ustanovení zvláštního příjemce důchodu, minimálně 1× u každého zvláštního příjemce důchodu, přičemž se zjišťuje, zda důvody pro ustanovení zvláštního příjemce důchodu (ust. § 118 odst. 3 ZOPSZ) stále trvají a zda zvláštní příjemce důchodu plní své povinnosti (ust. § 118 odst. 4 téhož zákona). Pokud zvláštní příjemce své povinnosti řádně plní, není potřeba vykonávat dohled opakovaně, např. každý rok. V případě pochybností či podezření, že s důchodem není nakládáno ve prospěch oprávněného, je nutné provádět dohled pravidelně.

Povinnosti zvláštního příjemce důchodu vyplývají z § 118 odst. 4 ZOPSZ:

- používat dávku pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat,
- používat dávku dle pokynů oprávněného, který nemůže výplatu dávky přijímat,
- podat, na žádost oprávněného nebo obecního úřadu, který jej stanovil, písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplacena, a to do 1 měsíce ode dne, kdy byl k podání tohoto vyúčtování vyzván.

3.1 Postup při dohledu

1. Dojednat si termín a místo provedení dohledu s ohledem na možnosti zvláštního příjemce důchodu a oprávněného důchodce. Termín provedení dohledu je osobě zároveň **písemně oznámen a osoba je požádána** s odkazem na § 118 odst. 4 ZOPSZ o to, aby si ke dni provedení dohledu připravila **písemné vyúčtování dávky** (volnou formou, včetně podpisu zvláštního příjemce na písemném vyúčtování – viz **Přílohy, vzor 4.9**).

Pozn.: V praxi často dochází k tomu, že ve spise je založeno pouze vyúčtování důchodové dávky, ale již není dohledatelné, jak se dokument do spisu dostal (nebyl sepsán protokol, není nikde žádná výzva obecního úřadu k podání písemného vyúčtování apod.).

2. Dohled je proveden ideálně **v prostředí, kde žije oprávněný důchodce** (jeho domácnost, pobytová sociální služba) **za účasti důchodce a zvláštního příjemce důchodu**.

3. Pohovořit s oprávněným důchodcem (ideálně bez přítomnosti zvláštního příjemce), je-li toho schopen a zeptat se, zda má vše, co potřebuje – kdo mu platí nájem, kdo mu nakupuje, zda má zajištěny léky, potraviny atd. Pozorováním zjistit, jak je zajištěna péče. V případě pochybností nabídnout pomoc sociálního pracovníka, který důchodce navštíví.

4. Pohovořit se **zvláštním příjemcem důchodu, převzít si od něho písemné vyúčtování dávky** (bude součástí správního spisu) **a nechat si předložit doklady** o tom, že je hrazeno: bydlení, elektřina, plyn, poplatky za svoz komunálního odpadu, TV a rozhlas atd. Kopie předložených dokladů není potřeba zajišťovat. V rozhovoru zjistit, zda je nakládáno s důchodem ve prospěch oprávněného tak, aby nevznikaly důchodci dluhy a byly zajištěny základní potřeby důchodce včetně případné péče.

5. **Zjištěné informace zapsat přímo při dohledu do formuláře**, který zvláštní příjemce podepíše (viz **Přílohy, vzor 4.10**).

Pozn.: Pokud dohled provádí pracovník, který je zároveň sociálním pracovníkem obce II. či III. typu, a v rámci dohledu je např. poskytnuto sociální poradenství, může si sociální pracovník provést záznam v JIS s uvedením, jaká je nepříznivá sociální situace, co bylo konkrétně řešeno a co bylo doporučeno. **Samotné provedení dohledu není výkonem sociální práce, tudíž se do JIS nezapisuje.**

6. Při dohledu **opětovně informovat zvláštního příjemce důchodu o tom, že je povinen písemně nahlásit příslušnému úřadu, který vydal rozhodnutí o ustanovení zvláštním příjemcem, změny ve skutečnostech, pro něž byl zvláštním příjemcem ustanoven, a to do 8 dnů od jejich vzniku** (např. omezení svéprávnosti, změnu v trvalém pobytu, rozhodnutí soudu o svéprávnosti oprávněné osoby, úmrtí atd.).

7. Formulář si poté **založit** do správního spisu o ustanovení ZPD, která obsahuje dokumenty, včetně rozhodnutí o ustanovení ZPD.

V případě, kdy se při provádění dohledu zjistí, že **odpadly důvody**, pro které byl ZPD ustanoven, postupuje se dle **kapitoly 2**.

Příklad z praxe: Pokud je při dohledu zjištěno, že se např. oprávněný důchodce a zvláštní příjemce **odstěhují dlouhodobě do jiného správního obvodu, kde se přihlásí k trvalému pobytu, postupuje se následovně:**

Z ust. § 118 odst. 4 věta poslední ZOPSZ jednoznačně vyplývá, že „zvláštní příjemce důchodu je povinen na žádost... **obecního úřadu, který jej ustanovil, podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena, atd.**“. Písemné vyúčtování je nejdůležitějším nástrojem pro výkon dohledu, přičemž dohled by tedy měl být vykonáván za všech okolností obecním úřadem, který ZPD ustanovil. Pokud není možné provést dohled dle § 10 odst. 2 ZOPSZ vlastními pracovníky, zejména z důvodu vzdálenosti a efektivnosti provádění dohledu, může obecní úřad, který ustanovil ZPD (jde o navazující výkon pravomoci – dohled nad plněním podmínek zvláštního příjemce), dožádat (§ 13 SŘ) jiný obecní úřad podle současného bydliště oprávněného důchodce a ZPD.

Pozn.: Postoupení celé spisové dokumentace (usnesením) jinému obecnímu úřadu (na jehož území se nyní oprávněný důchodce a ZPD zdržují) s analogickým odkazem na ust. § 131 odst. 5 SŘ je v praxi hospodárnější a efektivnější, zejména pokud s ním všechny zúčastněné osoby souhlasí. Pokud by však kterýkoliv ze zúčastněných projevil s tímto postupem neshodu, bylo by třeba ponechat zodpovědnost za výkon dohledu na tom obecním úřadu, který ZPD ustanovil (ust. § 131 odst. 5 SŘ se totiž, striktně vzato, vztahuje pouze na příslušnost správního orgánu k vedení správního řízení a je tedy sporné, zda toto ustanovení je pro účely dohledu použitelné; provádění dohledu není správním řízením, ale jedná se o výkon pravomoci, který je pouhým zákonem stanoveným důsledkem ukončeného správního řízení, jehož předmětem bylo rozhodování o ustanovení ZPD konkrétní osobě).

Příklad z praxe: Pokud bude při dohledu zjištěno, že u osob, jež jsou umístěny dlouhodobě např. v **dětském domově, domově pro seniory apod., a zvláštním příjemcem důchodu je ustanoven pracovník daného zařízení jako fyzická osoba (s čímž tato osoba souhlasila), seznámí kontrolující pracovníci obecního úřadu zvláštního příjemce důchodu s těmito možnostmi postupu:**

a) Dosavadní zvláštní příjemce (fyzická osoba – pracovník organizace) může nadále funkci zvláštního příjemce důchodu vykonávat, avšak riziko odpovědnosti za případnou škodu nese on sám, jako fyzická osoba.

b) Dosavadní zvláštní příjemce (fyzická osoba – pracovník organizace) může vykonávat funkci zvláštního příjemce důchodu jako zaměstnanec zařízení, tj. podá podnět příslušnému obecnímu úřadu, a ten rozhodne o zrušení stávajícího zvláštního příjemce – fyzické osoby, a ustanoví zvláštním příjemcem důchodu právnickou osobu (obec, organizaci) – bližší viz **kapitola 1.7, písm. C**.

 Příklad z praxe: Při dohledu je zjištěno, že ZPD neplní své povinnosti a z písemného vyúčtování dávky vyplývá, že ZPD zachází nevhodně s důchodem oprávněné osoby anebo důchod užívá neoprávněně na úhradu svých potřeb. Sociální situace oprávněného důchodce není ze strany ZPD (rodinný příslušník) aktivně řešena, není řešen institut opatrovnictví, přestože osoba není schopna samostatně jednat.

V tomto případě je vhodné, aby si obecní úřad do stanoveného termínu oficiálně vyžádal od současného ZPD přesnější doplnění (písemné vyjádření) a vysvětlení k vyúčtování důchodové dávky (je sepsán Protokol z ústního jednání – § 18 SŘ), případně si vyžádá vyjádření od dalších subjektů (např. od zařízení, kde důchodce pobývá apod.).

Na základě zjištěných informací, a při zjištění neoprávněného nakládání s důchodovou dávkou ze strany ZPD, zahájí obecní úřad správní řízení o zrušení ZPD (§ 118 odst. 5 písm. b) ZOPSZ) a případně zváží podání trestního oznámení na policii nebo státní zastupitelství pro podezření na spáchání trestného činu (např. se může jednat o trestný čin zpronevěry ve smyslu ust. § 206 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

4. Přílohy

4.1 Vzor Protokol – podání podnětu k ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Městský úřad xx
Sociální odbor
Adresa

V x dne
Spisová značka:
Č.j.:
Vyřizuje:
Telefon:
E-mail

Protokol z ústního jednání

podle § 18 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘ“)

Dne 1. 2. 2017 v čase 09:00 hodin, se na Městský úřad XY dostavil/a

- XXX YYY, nar. 1. 1. 1990, trvale bytem Někde 233, 000 00 Kocourkov,
o adresa pro doručování:

totožnost ověřena dle OP: č. 000 000 000.

Příchozí navrhuje, aby byl ustanoven zvláštním příjemcem invalidního / starobního / sirotčího / vdovského, vdoveckého důchodu osobě **(NEHODÍČÍ SMAZAT, NECHAT JEN TO CO SE HODÍ)**

- panu/paní YYY XXX, nar. 1. 1. 1920, trvale bytem Někde 1, 000 00 Kocourkov.

Důvodem je podle vyjádření podatele, že výše uvedený oprávněný příjemce důchodu:

- vzhledem ke svému zdravotnímu stavu není schopen výplatu důchodu přijímat
 - důchod není využíván k účelu, ke kterému má být využíván – popsat situaci
 - jsou poškozovány zájmy osoby, kterou je dotyčný povinen vyživovat.
- (ROZEPSAT VOLNĚ TAK, JAK TO OSOBA PŘEDKLÁDÁ SPRÁVNÍMU ORGÁNU, v jaké je situaci a proč je potřeba ustanovit zvláštního příjemce důchodu, jaký je důvod)**

Dále podavatel navrhuje, aby zvláštním příjemcem důchodu pana /paní XY byla ustanovena pan/paní XY, neboť o pana/paní pravidelně pečuje **Popsat, jaký je vztah osoby k důchodci, jak péče probíhá, jakou formou, jak často, s čím pomáhá atd...**

Případně může být přílohou protokolu **souhlas osoby** (včetně poučení – viz **Přílohy vzor 4.4**), která by byla ustanovena jako zvláštní příjemce (pokud je tato osoba přítomna).

Na dotaz, zda podatel chce ještě něco doplnit do svého podání, uvádí????
..., že nechce nic doplnit, a žádá, aby mu bylo sděleno, jak bylo s jeho podáním naloženo.

V **XY** dne **1. 2. 2017 v 10,00 hod.**

Tento protokol byl hlasitě přečten, výše uvedené souhlasí a je podepsáno jako úplné podání. Jeden stejnopis protokolu obdrží účastník jednání, jeden bude vložen do spisové dokumentace.

Podpis osoby, která činí podání:

Podpis oprávněné úřední osoby:

4.2 Vzor Usnesení – dožádání provedení sociálního šetření ve věci ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Městský úřad x
Sociální odbor
Adresa

V xxx dne

Č.j.: adresa MěÚ (který provede SŠ)
Vyřizuje:
Telefon:
E-mail:
Fax:

Usnesení o dožádání

Městský úřad xx, sociální odbor, věcně a místně příslušný podle § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), a podle § 13 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),

žádá MěÚ..... (Ize dožádat jen podřízený nebo nadřízený správní orgán nebo jiný věcně příslušný správní orgán), odbor sociálních věcí, o provedení sociálního šetření ve věci ustanovení zvláštního příjemce důchodu u pana,.....nar., trvale bytem....., t.č. hospitalizovaného v

Odůvodnění:

Městský úřad, odbor....., obdržel podnět pana..... k zahájení správního řízení (**nebo ..zahájil správní řízení**) o ustanovení zvláštního příjemce důchodu, pana/paní..... Bylo zjištěno, že oprávněný důchodce je v současné době hospitalizován v..... Pan je osobou, která (vyjádření lékaře). Pro účely shromáždění všech důkazů pro správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu je třeba provést sociální šetření za účelem zjištění poměrů, včetně zjištění, zda je oprávněný důchodce procesně způsobilý. S ohledem k současnému místu pobytu klienta, by MÚ mohl provést úkony jen s obtížemi a s neúčelnými náklady, proto se obrátil na MěÚ.....a žádá o provedení sociálního šetření do ??? (uvést datum). Výsledky sociálního šetření budou jedním z podkladů při rozhodování o zvláštním příjemci důchodu oprávněné osoby, pana.....

Poučení:

Podle § 13 odst. 1 správního řádu se nelze proti tomuto usnesení odvolat.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba
Kulaté razítko a podpis

4.3 Vzor Posudek lékaře pro účely ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Posudek lékaře pro účely ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Tento lékařský posudek slouží **Městskému úřadu XY**, adresa jako podklad pro rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění podle § 118 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění. Ve správním řízení se posuzuje, zda existují důvody pro ustanovení zvláštního příjemce důchodu, tj.:

- zda se výplatou dávky důchodového pojištění dosavadnímu příjemci nedosahuje účelu, kterému má dávka sloužit, nebo jsou tím poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat
- zda nemůže oprávněný důchodce, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, výplatu přijímat

Dále musí být ve správním řízení prokázáno, zda je **schopen** oprávněný důchodce, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník **vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podat vyjádření k ustanovení zvláštního příjemce** a zda má **procesní způsobilost, tj. schopnost ve správním řízení samostatně jednat** (např. se jedná o osobu zvláště těžce zdravotně postiženou, s níž se nelze dorozumět ani prostřednictvím tlumočnicka nebo prostředníka – § 32 odst. 2 písm. f) správního řádu; nebo osobu stíženou přechodnou duševní poruchou, která ji brání samostatně v řízení jednat – § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu)

Jméno a příjmení posuzované osoby: Nar.

Bydliště:

Vyjádření lékaře ke zdravotnímu stavu:

Výše uvedená osoba:

*Nehodící se škrtněte

Je – Není* schopna samostatného jednání

Je – Není* schopna podat vyjádření k ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Je – Není* schopna s ohledem na svůj zdravotní stav přebírat důchod

Jiné, případně uveďte, prosím, další skutečnosti, které jsou z Vašeho pohledu důležité (např. zda se jedná o dlouhodobý zdravotní stav, který již bude trvalého charakteru; zda jde o stav přechodný, nebo zda není zdravotní stavu doposud stabilizován, aj.)

Datum vystavení:

Podpis a razítko posuzujícího lékaře:

Poučení:

V souladu s § 43 odst. 3 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, může posuzovaná osoba nebo osoba, které uplatněním lékařského posudku vznikají práva nebo povinnosti podat podle § 46 odst. 1 návrh na jeho přezkoumání poskytovateli, který posudek vydal. Návrh na přezkoumání lze podat do 10 pracovních dnů ode dne prokazatelného předání posudku. Návrh na přezkoumání nemá odkladný účinek.

4.4 Vzor Souhlas s ustanovením zvláštním příjemcem dávek důchodového pojištění

Pozn.: Pokud nebude souhlas přílohou protokolu, (viz **Příloha č. 4.1**) a bude sepisován později, měl by být sepsán opět formou protokolu, pokud se osoba dostaví osobně na obecní úřad. Pokud by ho osoba poslala písemně na obecní úřad (bude doručeno poštou nebo podáno na podatelně), může mít např. tuto formu.

Souhlas s ustanovením zvláštním příjemcem dávek důchodového pojištění

Pan/paní:

Datum narození:

Rodné číslo:

Trvalé bydliště:

Telefon:

Email:

Tímto prohlašuje:

Souhlasím s tím, abych byl/a ustanoven/a zvláštním příjemcem dávek důchodového pojištění u osoby, která je **příjemcem invalidního / starobního / sirotčího / vdovského, vdoveckého důchodu, tj.:**

Vybrat vhodnou možnost a ponechat tam pouze správnou možnost (upravit do věty)

Pan/paní:

Datum narození:

Rodné číslo:

Trvalé bydliště:

Telefon:

Email:

Poučení:

Beru na vědomí, že v souladu s ust. § 118 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, je zvláštní příjemce povinen použít dávku pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Zvláštní příjemce důchodu ustanovený oprávněnému, který nemůže výplatu přijímat, používá dávku podle pokynů oprávněného. Zvláštní příjemce není oprávněn používat dávku důchodového pojištění na uspokojení svých potřeb. Zvláštní příjemce důchodu je povinen na žádost oprávněného nebo obecního úřadu, který jej ustanovil, podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena, a to do 1 měsíce ode dne, kdy byl k podání tohoto vyúčtování vyzván.

Beru na vědomí, že v souladu s ust. § 10 odst. 2 téhož zákona obecní úřad dohlíží, jak jim ustanovený zvláštní příjemce plní stanovené povinnosti; neplní-li zvláštní příjemce své povinnosti, rozhodne obecní úřad o ustanovení jiného příjemce.

V XY dne **1. 2. 2020**

Podpis osoby, která souhlas udělila:

4.5 Vzor Usnesení o ustanovení opatrovníka pro správní řízení

Městský úřad x
Sociální odbor
Adresa

V xxx dne

Č.j.:

Vyřizuje:

Telefon:

E-mail:

Adresát: *opatrovník pro SŘ dle § 32 odst. 6 SŘ
případně oprávněná osoba (pokud vnímá
obsah usnesení)*

Usnesení

Městský úřad xx, sociální odbor, věcně a místně příslušný podle § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), a podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), podle § 32 odst. 2. písm.) správního řádu, rozhodl takto:

panu/paní nar.: trvale bytem:

se ustanovuje

pan/paní..... nar...,trvale bytem

jako opatrovník účastníka správního řízení ve věci ustanovení
zvláštního příjemce důchodu

Odůvodnění:

Městský úřad vede/zahájil pod spis.zn. ??? správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu, pana/paní..... Současně bylo zjištěno, že oprávněný (doplnit dle důvodu pro ustanovení dle § 32 odst. 2 SŘ).

Opatrovníkem správní orgán ustanoví toho, u koho je osoba, jíž se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo jinou vhodnou osobu. Tato osoba je povinna funkci opatrovníka přijmout, pokud jí v tom nebrání závažné důvody. Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.

Uvést důvody, proč je ustanovena konkrétní osoba... nebo proč je ustanovena právnická osoba

Nedbá-li opatrovník o ochranu práv nebo zájmů opatrovance nebo lze-li mít důvodně za to, že opatrovník má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance, správní orgán usnesením zruší předchozí ustanovení opatrovníka a ustanoví opatrovníkem někoho jiného.

Funkce opatrovníka zaniká, jakmile zastoupený začal být zastupován zákonným zástupcem nebo nabyl procesní způsobilosti anebo pominuly důvody, pro něž byl opatrovník ustanoven.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem rozhodl správní orgán tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení se lze odvolat do **15 dnů** ode dne jeho doručení prostřednictvím **Městského úřadu xx** ke Krajskému úřadu **XY**. Lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne následujícího po doručení písemného vyhotovení usnesení, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené usnesení připraveno k vyzvednutí. Podle § 76 odst. 5 správního řádu nemá odvolání odkladný účinek.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba
Kulaté razítko a podpis

4.6 Vzor Sdělení o zahájení správního řízení a Vyrozumění o provedení důkazů mimo ústní jednání a Poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí

Městský úřad xxxxx
Sociální odbor
adresa

V dne

Č.j.:

Vyřizuje:

Telefon:

E-mail:

Účastníci řízení:

- X Y, nar. 1. 1. 1920, trvale bytem, zastoupený opatrovníkem pro správní řízení panem XY, nar. 2. 1. 1920, trvale bytem
- Y X, nar. 10. 10. 1960, trvale bytem

1) Sdělení o zahájení správního řízení

2) Vyrozumění o provedení důkazů mimo ústní jednání

3) Poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí

1) V souladu s ust. § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) Vám sdělujeme, že správní orgán **Městský úřad xx**, sociální odbor, jako věcně a místně příslušný podle § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), a podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),

zahajuje správní řízení

ve věci ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění podle § 118 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, účastníkovi (oprávněnému důchodci)

panu/ paní X Y, nar. 1. 1. 1920, trvale bytem.

2) Zároveň Vás v souladu s § 51 odst. 2 správního řádu vyrozumívám o tom, že v této věci budou prováděny důkazy mimo ústní jednání (provedení důkazů listinami obsaženými ve spise), a to

dne **12. 1. 2018 ve 14 hodin**

v budově Městského úřadu XY, ulice č., v místnosti XY, přízemí, č. dveří XY

3) Po tomto úkonu bude mít správní orgán shromážděny podklady pro vydání rozhodnutí. Sdělujeme Vám, že podle § 36 odst. 3 správního řádu máte možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k jeho podkladům.

Z výše uvedeného důvodu Vám dávám možnost (není Vaší povinností), abyste se vyjádřil/a k podkladům rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu a nahlédl/a do spisu.

K využití práva dle § 36 odst. 3 správního řádu Vám stanovujeme lhůtu 5 dnů ode dne, kdy proběhlo dokazování tj. do **???? datum**. Po uplynutí této lhůty bude ve věci vydáno rozhodnutí.

Za účelem seznámení se spisem a vyjádření k podkladům se můžete dostavit na adresu úřadu uvedenou v záhlaví **v Po a St od 8.00 do 17.00 hod. a v Út a Čt od 8.00 do 15.30, v Pá od 8.00 do 14.00 hod. Po telefonické domluvě lze dohodnout i čas jiný.**

Poučení:

Dle § 8 odst. 1 správního řádu správní orgány dbají vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a souvisejí s týmiž právy nebo povinnostmi dotčené osoby. Na to, že současně probíhá více takových postupů u různých správních orgánů nebo u jiných orgánů veřejné moci, je dotčená osoba povinna správní orgány bezodkladně upozornit.

Dle § 33 odst. 1 správního řádu si účastník může zvolit zmocněnce. Zmocnění k zastoupení se prokazuje písemnou plnou mocí. Plnou moc lze udělit i ústně do protokolu. V těžké věci může mít účastník současně pouze jednoho zmocněnce. Není-li plná moc udělena ústně do protokolu, je nezbytné, aby byl správnímu orgánu předložen originál plné moci, úředně ověřená kopie plné moci, případně plná moc autorizovaně zkonvertovaná ve smyslu § 22 zákona č. 300/2008 Sb. Učiní-li zástupce úkon za účastníka, aniž by řádně doložil plnou moc, je přípustné doplnit plnou moc i dodatečně. To však může přicházet v úvahu jen tam, kde to nebrání pokračování v řízení. Nedoloží-li zástupce správnímu orgánu své oprávnění zastupovat účastníka řízení, správní orgán bude pokračovat v řízení, aniž by s ním mohl zacházet jako se zástupcem účastníka.

Dle § 33 odst. 2 správního řádu zmocnění může být uděleno k určitému úkonu, skupině úkonů nebo pro určitou část řízení, pro celé řízení, pro neurčitý počet řízení s určitým předmětem, která budou zahájena v určené době nebo bez omezení v budoucnu; podpis na plné moci musí být v tomto případě vždy úředně ověřen a plná moc musí být do zahájení řízení uložena u věcně příslušného správního orgánu, popřípadě udělena do protokolu, nebo v jiném rozsahu na základě zvláštního zákona.

Dle § 33 odst. 3 správního řádu může zmocněnec udělit plnou moc jiné osobě, aby místo něho za účastníka jednala, jen je-li v plné moci výslovně dovoleno, že tak může učinit, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Dle § 36 odst. 1 správního řádu nestanoví-li zákon jinak, jsou účastníci oprávněni navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí. Dle § 36 odst. 2 správního řádu mají účastníci právo vyjádřit v řízení své stanovisko. Pokud o to požádají, poskytnete jim správní orgán informace o řízení, nestanoví-li zákon jinak.

Dle § 36 odst. 3 správního řádu nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.

Dle § 36 odst. 4 správního řádu má účastník při jednání se správním orgánem právo na konzultace s osobou, která mu podle občanského zákoníku může jako podpůrce napomáhat při rozhodování; je-li takových osob více, zvolí si účastník jednu z nich. Namítne-li v průběhu řízení podpůrce účastníka vlastním jménem neplatnost právního jednání učiněného podporovaným účastníkem, správní orgán k této námitce v řízení přihlédne.

Dle § 36 odst. 5 správního řádu účastník, jeho zástupce nebo podpůrce je povinen předložit na výzvu oprávněné úřední osoby průkaz totožnosti. Průkazem totožnosti se pro účely tohoto zákona rozumí doklad, který je veřejnou listinou, v němž je uvedeno jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě bydliště mimo území České republiky a z něhož je patrná i podoba, popřípadě jiný údaj umožňující správnímu orgánu identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele.

Dle § 38 odst. 1 správního řádu mají účastníci a jejich zástupci právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci. Není-li účastník zastoupen, může spolu s účastníkem nahlížet do spisu i jeho podpůrce.

Dle § 38 odst. 4 správního řádu s právem nahlížet do spisu je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části.

Dle § 49 správního řádu ústní jednání správní orgán nařídí v případech, kdy to stanoví zákon, a dále tehdy, jestliže je to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. Dle § 50 odst. 2 správního řádu podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán. Jestliže to nemůže ohrozit účel řízení, může na požádání účastníka správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento účastník. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou účastníci povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost.

Dle § 51 odst. 1 správního řádu lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.

Dle § 52 správního řádu jsou účastníci povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.

Dle § 62 odst. 1 správní orgán může rozhodnutím uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000,- Kč tomu, kdo v řízení závažně ztěžuje jeho postup tím, že se bez omluvy nedostaví na předvolání ke správnímu orgánu, navzdory předchozímu napomenutí ruší pořádek, nebo neuposlechne pokynu úřední osoby. Dle § 82 odst. 4 správního řádu se k novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů, uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení, přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve. Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí být tento úkon učiněn spolu s odvoláním.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba
hranaté razítko a podpis

Obdrží: oprávněná osoba nebo opatrovník pro SŘ, je-li ustanoven a osoba, která se má stát ZPD

4.7 Vzor Rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Městský úřad xx
Sociální odbor
Adresa

V x dne

Č.j.:

Vyřizuje:

Telefon:

E-mail

Adresát: uvést všechny účastníky řízení

1 účastník SŘ

2 účastník SŘ

ROZHODNUTÍ

Městský úřad xx, sociální odbor, věcně a místně příslušný podle § 10 a 118 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), a podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu rozhodl takto:

Paní/pan, nar., r.č., trvale bytem

se ustanovuje zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění – starobního důchodu

oprávněné osoby paní, nar. r.č., trvale bytem

Odůvodnění:

Je zde uveden pouze vzor odůvodnění, které se v individuálních případech bude lišit. Je ale vždy třeba dodržet náležitosti odůvodnění dle § 68 odst. 3 SŘ

Městský úřad xx, sociální odbor, na základě podnětu paní ze dne zahájil řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu. V rámci řízení provedl sociální šetření, ze kterého vyplývá, že..... Z předložené dokumentace, zejména vyjádření lékaře – MUDr. je zřejmé..... Důvodem k ustanovení zvláštního příjemce důchodu je tady nepříznivý zdravotní stav paní, nar. ., trvale bytem Dle posudku

ošetřujícího lékaře, není pan, nar. schopen podat souhlas s ustanovením zvláštního příjemce podpisem. Sám není schopen účastnit se úředních jednání, přebírat peníze a s nimi hospodařit. Na základě zjištěných skutečností a shora citovaných zákonů je rozhodnuto tak, jak je výše uvedeno.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat do **15 dnů** ode dne jeho doručení prostřednictvím **Městského úřadu xx** ke Krajskému úřadu **XY**. Lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne následujícího po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba

Kulaté razítko a podpis

Ustanovený zvláštní příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně nahlásit Městskému úřadu **xx** změny ve skutečnostech, pro něž byl zvláštním příjemcem ustanoven, a to do 8 dnů od jejich vzniku. Zvláštní příjemce dávky důchodového zabezpečení je povinen užít dávku ve prospěch oprávněného. Zvláštní příjemce důchodu není oprávněn používat dávku důchodového pojištění na uspokojení svých potřeb. Zvláštní příjemce důchodu je povinen na žádost oprávněného nebo městského úřadu, který jej ustanovil, podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena, a to do 1 měsíce od dne doručení žádosti.

Na vědomí: ČSSZ.....

4.8 Vzor Rozhodnutí o zrušení zvláštního příjemce důchodu

Městský úřad XY

Odbor ????

adresa ????

V dne

Č.j.:

Vyřizuje:

Telefon:

E-mail:

Adresát: účastníci řízení

ROZHODNUTÍ

Městský úřad XY, odbor ????, věcně a místně příslušný orgán dle, ustanovení § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“) a dle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), rozhodl dle ust. § 118 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a v souladu se správním řádem takto:

Rozhodnutí Městského úřadu xx, čj. ze dne, jímž byl/a pan/paní, nar., r.č., trvale bytem, **ustanoven/a zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění – starobního důchodu** oprávněné osoby paní, nar. r.č., trvale bytem

se z r u š u j e.

Odůvodnění:

Městský úřad XY, odbor ????, obdržel dne **????** od paní/pana **XY** oznámení o ustanovení opatrovníka dle § 465 OZ ???.

Podle ustanovení § 118 odst. 5 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení obecní úřad rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce zruší, pokud odpadly důvody, pro které byl zvláštní příjemce ustanoven. Vzhledem ke skutečnosti, že **byl ustanoven opatrovník**, odpadly důvody, pro které byl zvláštní příjemce dávky důchodového pojištění ustanoven, a proto je rozhodnuto tak, jak je výše uvedeno.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí se lze prostřednictvím **Městského úřadu XY**, který rozhodnutí vydal odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému úřadu **XY**. Lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne následujícího po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí.

kulaté razítko + podpis oprávněné osoby

4.9 Vzor Oznámení o provedení dohledu a výzva k podání písemného vyúčtování důchodové dávky

Městský úřad xxxxx
Sociální odbor
Adresa

V dne

Č.j.:
Vyřizuje:
Telefon:
E-mail: adresa zvláštního příjemce důchodu
Fax:

Oznámení o provedení dohledu a výzva k podání písemného vyúčtování důchodové dávky

Městský úřad xx, sociální odbor podle § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, dohlíží, jak jím ustanovený zvláštní příjemce plní stanovené povinnosti, které jsou uvedeny v § 118 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Městský úřad zjišťuje, zda je důchodová dávka

- používána pouze ve prospěch oprávněného důchodce a osob, které je oprávněný povinen vyživovat,
- používána dle pokynů oprávněného, který nemůže výplatu dávky přijímat

S ohledem na provedení dohledu proběhne **dne 1. 3. 2018, v 8.00 hod. v prostředí, kde žije oprávněného důchodce, na adrese: XY osobní návštěva pracovníka MěÚ XY.**

V rámci dohledu nad výše uvedenými povinnostmi je dle § 118 odst. 4 výše uvedeného zákona Vaší povinností podat **písemné vyúčtování důchodové dávky, kterou za pana/paní XY přijímáte jako zvláštní příjemce důchodu.**

Písemné vyúčtování podložené příslušnými podklady (např. výpis z účtu, doklady o úhradě plateb, které jsou za oprávněného důchodce prováděny apod.) předáte při osobní návštěvě pracovníka MěÚ.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba
Razítko hranaté a podpis

4.10 Vzor Záznam o provedení dohledu nad plněním povinností zvláštního příjemce důchodu

ZÁZNAM O PRAVIDENÍ DOHLEDU NAD PLNĚNÍM POVINNOSTÍ ZVLÁŠTNÍHO PŘÍJEMCE DŮCHODU

dle § 10 odst. 2 a § 118 zákona č. 582/1991 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Datum: 4. 7. 2014
Čas: 14–15 hod
Místo, kde byl dohled proveden: **adresa XY, PSČ XY**
Dohled provedl za Městský X obecní úřad XY: pracovník XY

ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DŮCHODU:

Jméno a příjmení/název právnické osoby, která je ustanovena zvláštním příjemcem:

.....

Adresa/sídlo:

Telefon:

OPRÁVNĚNÝ PŘÍJEMCE DŮCHODU (dále jen oprávněný):

Jméno a příjmení:

Adresa:

Z rozhovoru s oprávněným bylo zjištěno:

Př. Není schopen rozhovoru

Z rozhovoru se zvláštním příjemcem bylo zjištěno:

Nákupy provádí kdo, jak často???

Povinné platby hradí složenkami, převodem z účtu či v hotovosti??

Dále bylo zjištěno:

Např. poznatky z pozorování: stav domácnosti, zajištění veškerých potřeb oprávněného, atd.

Zvláštní příjemce prohlašuje, že údaje, které při kontrole uvedl, a údaje uvedené v písemném vyúčtování dávky jsou pravdivé.

Zvláštní příjemce bere na vědomí, že je povinen písemně nahlásit **městskému úřadu XY** změny ve skutečnostech, pro něž byl zvláštním příjemcem ustanoven, a to do 8 dnů od jejich vzniku (např. omezení svéprávnosti, změnu v trvalém bydlišti apod.).

Podpis zvláštního příjemce důchodu: _____

Podpis pracovníka obecního úřadu XY: _____

4.11 Vzor Usnesení poznamenané do spisu o zastavení řízení (úmrtí oprávněné osoby v průběhu správního řízení)

Městský úřad xxx
Sociální odbor
adresa

V xxx dne

Č.j.:
Vyřizuje:
Telefon:
E-mail:
Fax:

Usnesení

Městský úřad xx, sociální odbor, věcně a místně příslušný podle § 10 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), a podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), rozhodl podle § 66 odst. 2 správního řádu

zastavit řízení

ve věci ustanovení zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění panu/paní XY,
nar. , r. č., trvale bytem.....

Odůvodnění:

Městský úřad xx, sociální odbor, na základě podnětu paní ze dne zahájil správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu. Dne se MÚ XY dozvěděl o úmrtí pana XY, poživatele starobního důchodu. Správní řízení je zastaveno s ohledem k úmrtí účastníka řízení, pana XY, čímž odpadl důvod, jehož se řízení týkalo. Na základě zjištěných skutečností a shora citovaných zákonů je rozhodnuto tak, jak je výše uvedeno.

Poučení:

Toto usnesení bylo v souladu s § 66 odst. 2 správního řádu, poznamenané do spisu. Podle § 76 odst. 5 správního řádu proti tomuto usnesení není možné podat odvolání. Usnesení nabývá právní moci podle § 76 odst. 3 správního řádu, poznamenaním do spisu.

Vedoucí odboru či jiná oprávněná osoba
Kulaté razítko a podpis

4.12 Vzor sběrného archu spisu

Obecní/městský úřad XY
hlavička

Věc: správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu

Oprávněná úřední osoba:

Mgr. Hana Nováková, referentka odboru XY
Ing. Ivana Horká, vedoucí odboru sociálních věcí
Ing. Milan Novák, tajemník

Sběrný arch spisu

Spisová značka: 18211/2014

Oprávněný důchodce: Karel Tůma

Číslo dokumentu	Název (u cizích dokumentů uvést identifikace odesílatele)	Č. j. dle spisové služby obce	Datum doručení* nebo vzniku dokumentu/ počet listů/ počet příloh	Poznámka
2	Protokol z ústního jednání o podání podnětu k ustanovení ZPD	18211/2018	3. 1. 2018/2/0	
2	Souhlas s ustanovením ZPD	18212/2018	3. 1. 2018/1/0	
3	Dožádání o prošetření situace	18212/2018	3. 1. 2018/1/0	
4	Záznam z prošetření situace od MěÚ XY	18212/2018	15. 1. 2018/1/3	
5	Vyjádření lékaře XY	18212/2018	16. 1. 2018/1/0	
6	Usnesení o ustanovení opatrovníka pro SR	18212/2018	21. 1. 2018/3/0 PM 27. 1. 2018	
7	Sdělení o zahájení SR a poučení o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí	18212/2018	21. 1. 2018/3/0	
8	Rozhodnutí o ustanovení ZPD	18212/2018	28. 1. 2018/2/0 PM	
9	Záznam o provedení dohledu	18212/2018		
10				

*datum doručení cizího dokumentu. U rozhodnutí či usnesení je vhodné si poznamenat rovněž datum nabytí právní moci.

Skartační znak a skartační lhůta: S5

Utajovaná část: není

4.13 Protokol o provedení důkazů listinou (bez přítomnosti účastníka správního řízení)

Městský úřad xxx
Sociální odbor
adresa

V dne

Č.j.:

Oprávněná osoba:

Telefon:

E-mail:

PROTOKOL O PROVEDENÍ DŮKAZU LISTINOU

Dne **1. 7. 2018** v **době od 8.00 do 9.30** provedl správní orgán v souladu s ust. § 53 odst. 6 správního řádu důkazy listinami obsaženými ve spise **ZPD-001/2018**.

Jsou přečteny tyto listiny:

- Osobní podání u správního orgánu ze dne 1. 1. 2018 (list ve spise 1–2),
- záznam o provedeném šetření u oprávněné osoby ze dne 21. 1. 2018 (list ve spise 3),
- žádost o lékařské posouzení ze dne 25. 1. 2018 (list ve spise 4),
- sdělení ošetřujícího lékaře ze dne 3. 2. 2018 (list ve spise 5),
- souhlas osoby, která má být ustanovena zvláštním příjemcem důchodu ze dne 15. 2. 2018 (list ve spise 6–7),
- sdělení o zahájení správního řízení ze dne 23. 2. 2018 (list ve spise 8–9),
- usnesení o ustanovení opatrovníka ze dne 23. 2. 2018 (list ve spise 10–11),

Úředně oprávněná osoba

4.14 Vzor Protokol o provedení důkazů listinou (za přítomnosti účastníka správního řízení)

Městský úřad xxxxx
Sociální odbor
adresa

V dne

Č.j.:

Oprávněná osoba:

Telefon:

E-mail:

PROTOKOL O PROVEDENÍ DŮKAZU LISTINOU

Dne **1. 7. 2018** v **době od 8.00 do 9.30** provedl správní orgán v souladu s ust. § 53 odst. 6 správního řádu důkazy listinami obsaženými ve spise **ZPD-001/2018**. Ke správnímu orgánu se dostavil účastník

- XXX YYY, nar. 1. 1. 1990, trvale bytem Někde 233, 000 00 Kocourkov,
o adresa pro doručování:

totožnost ověřena dle OP: č. 000 000 000, aby využil svého práva dle ust. § 36 odst. 2, 3, § 38 SŘ – nahlédl do spisu a se seznámil s podklady před vydáním rozhodnutí.

Jsou přečteny tyto listiny:

- **Osobní podání u správního orgánu ze dne 1. 1. 2018 (list ve spise 1-2),**
~ vyjádření účastníka – bez vyjádření
- **záznam o provedení šetření u oprávněné osoby ze dne 10. 1. 2018 (list ve spise 3),**
~ vyjádření účastníka – bez vyjádření
- **žádost o lékařské posouzení ze dne 25. 1. 2018 (list ve spise 4),**
~ vyjádření účastníka – bez vyjádření
- **sdělení ošetřujícího lékaře ze dne 3. 2. 2018 (list ve spise 5),**
~ vyjádření účastníka – bez vyjádření

- **souhlas osoby, která má být ustanovena zvláštním příjemcem důchodu ze dne 15. 2. 2018 (list ve spise 6–7),**

~ vyjádření účastníka – bez vyjádření

- **sdělení o zahájení správního řízení ze dne 23. 2. 2018 (list ve spise 8–9),**

~ vyjádření účastníka – bez vyjádření

- **usnesení o ustanovení opatrovníka ze dne 23. 2. 2018 (list ve spise 10–11),**

~ vyjádření účastníka – bez vyjádření

Dále byl účastník dotázán v souladu s ust. § 36 odst. 3 správního řádu, zda se chce před vydáním rozhodnutí vyjádřit k podkladům rozhodnutí či zda má nějaké návrhy na doplnění dokazování.

~ vyjádření účastníka – bez návrhu k dokazování

Přečteno a podepsáno jako úplné dne 1. 7. 2018 v 09.30 hod

Účastník

Úředně oprávněná osoba

4.15 Vzor Vyrozumění (o tom, že nebyly shledány důvody pro zahájení správního řízení o ustanovení ZPD)

Městský úřad xxxx
Sociální odbor
Adresa

Č. jednací:

Č. spisu:

Počet stran:

Vyřizuje: Adresa osoby podávající podnět

Telefon:

Email:

Datum:

Vyrozumění

Městský úřad XY, věcně a místně příslušný podle § 10 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci“), a podle § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) vás vyrozumívá,

že ve věci vašeho podnětu ze dne x. x. 2018 k zahájení řízení z moci úřední o ustanovení zvláštního příjemce důchodu panu/paní neshledal zákonné důvody.

K tomu správní orgán sděluje, že podle ust. § 118 odst. 3 zákona o organizaci „Obecní úřad ustanoví zvláštního příjemce s jeho souhlasem v případech, kdy by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, anebo nemůže-li oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, výplatu přijímat“.

Na základě provedení sociálního šetření bylo zjištěno, že příjemce důchodu může výplatu důchodu přijímat, nejsou poškozovány zájmy případných vyživovaných osob, stejně tak se nejedná o případ, *kdy by výplatou dávky starobního důchodu docházelo k nedosažení potřebného účelu. Jak již z dikce daného paragrafu vyplývá, jsou zde taxativně stanovené důvody, pro které se institut zvláštního příjemce zřizuje, tyto důvody však u oprávněného nebyly shledány.*

Nad rámec správní orgán konstatuje, že správní řízení o ustanovení zvláštního příjemce důchodu se zahajuje z moci úřední a ne na žádost. Důvod, že oprávněný je často hospitalizován, neobstojí pro zahájení řízení ve věci, problematiku tohoto rázu je možné vyřešit např. změnou způsobu výplaty důchodu (na bankovní účet, ke kterému má přístup i jiná osoba blízká) atd.

Jsem s pozdravem,

Úředně oprávněná osoba

4.16 Citace § 8 zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích – osvobození od poplatku

§ 8 Osvobození od poplatku

(1) Od poplatků jsou osvobozeny

a) státní orgány a státní fondy,

b) diplomatická zastupitelství cizích států a delegovaní diplomatictí zástupci, konzulové z povolání a další osoby, jsou-li státními příslušníky cizích států a požívají-li výsady a imunity podle mezinárodního práva, je-li zaručena vzájemnost a nejde-li o úkony prováděné v osobním zájmu nebo k osobnímu prospěchu těchto osob,

c) územní samosprávné celky a jejich orgány, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny,

d) právnické osoby, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny,

e) fyzické nebo právnické osoby, stanoví-li tak mezinárodní smlouvy a ujednání, kterými je Česká republika vázána.

(2) Od poplatků jsou osvobozeny úkony

a) související s prováděním zvláštních právních předpisů o sociálním zabezpečení, o důchodovém pojištění, o příplatku k důchodu a o zvláštním příspěvku k důchodu, o veřejném zdravotním pojištění, o zaměstnanosti, o státní sociální podpoře, o nemocenském pojištění, o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o sociálně-právní ochraně dětí, o sociálních službách, o dávkách pro osoby se zdravotním postižením, pomoci v hmotné nouzi, ve věcech branné povinnosti občanů a ve věcech civilní služby, s výjimkou poplatku za vydání nebo výměnu průkazu osoby se zdravotním postižením a s výjimkou poplatku za přijetí žádosti o akreditaci vzdělávacího programu podle právních předpisů o sociálních službách a podle [zákona o zaměstnanosti](#),

b) prováděné v důsledku změny nebo opravy názvu obce, města, kraje, ulice, jiného veřejného prostranství, rodného čísla a úkony, prováděné v důsledku rozhodnutí z moci úřední,

c) pro orgány územního samosprávného celku, prováděné úřadem téhož územního samosprávného celku,

d) pro účely dědického řízení, prováděného notářem jako soudním komisařem,

e) pro účely exekučního řízení, prováděného soudním exekutorem, s výjimkou položky 1 bod 1 písmeno m),

f) pro účely využití volebního práva,

g) související s poskytováním dočasné ochrany cizincům,

h) stanoví-li tak mezinárodní smlouvy a ujednání, kterými je Česká republika vázána,

i) prováděné v důsledku živelní pohromy na území České republiky; za živelní pohromu se pro účely tohoto zákona považují nezaviněný požár a výbuch, blesk, vichřice a rychlost větru nad 75 km/h, povodeň, záplava, krupobití, sesuvání půdy, sesuny půdy a skalní zřícení, pokud k nim nedošlo v souvislosti s průmyslovým nebo stavebním provozem, sesouvání nebo zřícení lavin a zemětřesení dosahující alespoň 4. stupně Richterovy mezinárodní stupnice udávající makroseismické účinky zemětřesení.

(3) Na výsledku úkonu osvobozeného podle odstavce 2 písm. a) až i) vyznačí správní úřad účel, k němuž byl proveden.

(4) Od poplatků jsou osvobozeny i další osoby nebo úkony, a to v rozsahu stanoveném v sazebníku.

(5) V rozsahu stanoveném v sazebníku se správní úřad zmocňuje snížit nebo zvýšit poplatek anebo upustit od jeho vybrání.

ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DŮCHODU

Doporučený postup pro pracovníky obecních úřadů
pro vedení správního řízení o ustanovení zvláštního
příjemce dávek důchodového pojištění

Zpracoval: Krajský úřad Pardubického kraje,

Odbor sociálních věcí, pracovníci koncepčního oddělení:

Mgr. Pavlína Farská, Bc. Edita Moučková

Připomínkoval: Mgr. Bc. Zbyněk Vočka, JUDr. Roman Lang, Ph.D.

Jazyková korektura: PaedDr. Mgr. Libor Nekvinda

Grafická úprava: MgA. Petr Korunka

Tisk: GrafiOn

Prosinec **2019**

